

associació de dones periodistes

dones

tardor de 2008 núm. 32 2,50 €

Creadores de l'escena teatral

Buscar parella
per Internet

Llenguatge
i experiència
femenina

Les primeres dramaturgues catalanes

Per Rosa Victòria Gras

DOLORS MONSERDÀ I VIDAL

(Barcelona, 1845-1919) és la primera catalana de qui tenim constància clara que escrivís teatre, gènere que completa la seva producció de narrativa, poesia i periodisme. La formació cultural de Monserdà va ser acurada i completa, com s'adeia amb la família burgesa on va néixer. Estrenà al Romea la comèdia en vers *Sembrad y cogeréis* (1874), que obtingué un gran èxit, on l'autora delata les mancances en l'educació de les noies i els posicionaments falsos de la societat.

Teresa, comèdia també en vers, però aquest cop en català, s'estrenà dos anys més tard: amb esperit de sacrifici la mare hi renunciava als drets i aspiracions com a dona. És curiós que l'autora no assistís a cap de les representacions de les seves obres. Als 68 anys, Monserdà escriví *Amor mana*, comèdia en prosa que es publicà el 1930, en la qual fa evident la dificultat d'una dona a reeixir, alhora, en la vida artística i familiar.

CARME KARR I ALFONSETTI

(Barcelona, 1865-1943) perdé la mare essent menuda. El pare era vicecònsol de França a Catalunya i l'oncle era l'escriptor francès Alfons Karr. Aquest entorn va configurar l'àmplia instrucció que posseïa i la seva alta volada.

Compaginà les tasques literàries i periodístiques amb la música i l'activisme social. Als 46 anys va escriure *Els ídols*, drama en prosa estrenat al Romea l'any 1911 amb un repartiment de luxe, en el qual deixa manifesta la desigualtat de la dona i de l'home dins el matrimoni burgès. Karr va escriure també les peces: *Un raig de sol* i *Caritat* (1918). Excel·lí en la novel·la, que signava amb pseudònims, com Escardot o Xènia, i també en el conte infantil.

PALMIRA VENTÓS I CULLELL

(Barcelona, 1858-1916) es féu conèixer sota el pseudònim de Felip Palma amb narrativa d'ambient rural, pròxima a l'obra contemporània de Caterina Albert. La primera peça teatral de Ventós va ser *Festa completa*, estrenada el 1909 al Teatre Principal de Barcelona, reescrita i estrenada el mateix any al Romea sota el títol d'*Isolats*. El contingut de l'obra denuncia la hipocresia social pel que fa al matrimoni. *L'enrenou del poble* va ser la segona obra estrenada el 1909, la qual no va gaudir del mateix ressò de la primera. *La força del passat* fou estrenada l'hivern de 1911, i decebé al públic i a la crítica, semblaria, pels desencerts del muntatge. Tanmateix, Ventós tingué la sort de veure estrenades totes les seves obres dramàtiques.

FOTO: FOTOTECA GAT

CARME MONTORIOL I PUIG

(Barcelona, 1893-1966) coneixia a fons la música i diverses llengües europees. Aquests coneixements són a la base de les traduccions d'obres de Shakespeare, així com la dels famosos *Sonets*, en la qual reflectí el pentàmetre iàmbic en català modèlic. El primer drama que estrenà Monturiol va ser *L'abisme*, el 1930 al Teatre Novetats. *Mare i filla* és un altre drama, centrat en el desig i la maternitat, considerat subversiu per alguns dels crítics contemporanis, encara que la majoria l'aclamaren per la seva valentia i teatralitat. El 1935 estrenà *L'huracà* al Teatre Poliorama. Les relacions mare i fill hi recreen el complex d'Èdip, tema que va alçar polseguera entre les mentalitats conservadores. El mateix any l'autora va estrenar *Avarícia* al Teatre Novetats i la comèdia lírica *Tempesta esvaïda* al Teatre Nou de Barcelona.

tardor de 2008
número 32

sumari

2 elles també hi eren

Les primeres dramaturgues catalanes

Per Rosa Victòria Gras

4-13 quan totes les dones

Creadores de l'escena teatral

Per Sònia Hernández

14-15 així ens veuen, així ens va

La paritat a la ràdio i a la televisió

Per Sílvia Còppulo

16 Europa a l'abast

Setge del Parlament Europeu a la publicitat sexista

Per Maria Fernández Noguera

17-19 fem-esport

Les que manen a l'esport,

cada cop més visibles

Per Rut Vilar

20-21 dones que remenen les cireres

Teresa Pallahi, delegada a Catalunya de la ONCE

Per Manolita Sanz

22-23 pensar en clau del XXI

El llenguatge hauria de reflectir

l'experiència de les dones?

Textos: Eulàlia Lledó i Oriol Izquierdo

Il·lustració: Ferran Fernández

24-27 l'administració administrada

Projectes i programes

Coordinada per Marta Corcoy

28 de cara a la paret

a càrrec de la Cantant Calva

Sobrevivint en parella

Il·lustració: Nani

30-32 àlbum de fotos

El valor de ser dona, per Roser Vilallonga

34-35 a favor nostre

'Roscos' cibernètics

Per Joana Gallego, Il·lustració Àida Ríos

36-38 sofregit cultural

Cristina Fernández Cubas, per M. Eugenia Ibáñez

Propostes d'actualitat, per Esther Molas

41 especials i especialistes

Blanca Ribas, campiona del món de ball esportiu

Per Sílvia Majó

42-43 homes de fer feines

Sergi Belbel, autor i director teatral

text: Aurora Antón

fotografia: Pilar Aymerich

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

Diputació de Barcelona
xarxa de municipis

PARLAMENT EUROPEU
Oficina a Barcelona

Revista associada a:

dones

Barcelona, tardor de 2008, núm 32

Consell de Redacció

Montserrat Puig, Mª Eugenia Ibáñez, Pilar Aymerich, Montserrat Minobis, Marta Corcoy, Elvira Altés, Esther Molas

Edita:

Associació de Dones Periodistes de Catalunya

Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/93 412 46 56 E-mail: adpc@adpc.cat Web: www.adpc.cat

Subscripcions: www.adpc.cat

Coordinació: Elvira Altés

Coord. tècnica: Marta Corcoy

Correcció: Esther Molas

Secretària de redacció: Noura Aharchi

Disseny gràfic i maquetació: Alicia Gómez

(Estudi Villuendas + Gómez)

Foto portada: Tate Cabré,
realitzada al Teatre del Raval de Barcelona

Impressió: El Tinter

Dipòsit legal: B-44.200-2000

Imprès en paper ecològic

Creadores de l'escena teatral

Actrius, autores, directores, escenògrafes... han entrat amb força al món del teatre aportant nous plantejaments, actituds i reflexions

Per Sònia Hernández

Les dones del teatre han deixat enrere la lluita contra la discriminació. Potser perquè, segons l'escenògrafa Àngela Bosch: "El teatre sempre havia estat un espai de llibertat. Per això ens hi dedicàvem. Al teatre ho podies ser tot: dona, homosexual, marginat... Era un espai de llibertat", o bé perquè –com va afirmar la investigadora Josette Féral en la seva ponència del Festival Magdalena Piezas Conectadas, celebrat a Barcelona al març de 2007, reproduïda a la revista d'investigació teatral *Primer Acto* – "el lloc de les dones en el panorama artístic s'ha consolidat durant els últims 30 anys". Després d'haver entrevistat directores de tot el món, Féral conclou, entre altres aspectes, que moltes de les enquestades sobre la marginació de gènere en el seu àmbit no volen pronunciar-se sobre el tema: "Són preguntes impertinents tenint en compte que la majoria de les dones de l'enquesta són artistes de ple dret, a les quals alguns d'aquests interrogants els remeten sense dubte a la bella època del feminisme, una edat passada". Una afirmació

com aquesta és totalment vàlida per a les dones del teatre català, les quals ja han orientat la seva lluita cap a altres objectius. Viuen el seu feminisme reivindicant la normalitat, amb una manera de fer que nega la discriminació ja des del seu origen perquè no conceben cap altra situació que no sigui la de la igualtat de condicions; sense deixar de reconèixer, però, que hi ha esferes de responsabilitat i a la gestió cultural que encara semblen restringides per a homes. Tot i així, hi ha casos en què creuen que la lluita feminista continua, com la directora Beth Escudé, membre del col·lectiu Projecte Vaca, que s'ha identificat pels seus esforços per reivindicar la presència de les dones en tots els àmbits del teatre: "Parafrasejant Terenci, diré que sóc dona i res del que és femení m'és aliè. Crec que quan a tantes autores o directores no els agrada ser considerades autores de gènere, en el fons, estan dient el mateix que jo. Jo sóc feminista. És clar: l'altre opció, no ser-ho, seria no desitjar els mateixos drets que els homes". En aquest sentit, Escu-

“ El teatre sempre s’ha ocupat de la dona com a personatge, però sovint des del punt de vista de l’home ”

Vicky Peña

dé creu que s’ha caigut en una confusió: “Les directores o dramaturgues que esquiven les preguntes sobre gènere ho fan perquè tenen por de ser considerades només per això i no, simplement, una persona que escriu teatre. Per a mi, no és incompatible i no hauria de fer tanta por la paraula feminisme o gènere. És un lleig que fem a les generacions anteriors de feministes militants”.

La dona com a tema

Tradicionalment, la dona ha estat protagonista i tema de les obres teatrals, el que no significa que sempre hagi estat un fet positiu. Com afirma l’actriu Vicky Peña, una de les més reconegudes del panorama teatral i cinematogràfic català i estatal, “el teatre sempre s’ha ocupat de la dona com a personatge, però sovint des del punt de vista de l’home”; una idea en què aprofundeix Escudé: “Amb tota la bona intenció, és molt habitual que per als col·legues masculins, el personatge femení sigui la veu del seny, la intel·ligència, la bondat, el misticisme, etc. La Beatrú dantesca, vaja. Dífícilment construeixen una antiheroïna, per exemple”. Ella se sent atreta per un altre tipus de personatge. “M’agraden els personatges femenins menys idealitzats, més mundans, plens de contrasentits, d’humanitat, de maldat, políticament incorrectes, que no pixin colònia tota l’estona”.

Al parer de Peña, ha calgut la irrupció de les dramaturgues i les directores en l’escena per aportar un punt de vista més preocupat per temes de gènere. I aquesta presència normalitzada de la dona, per Margarida Troguet, directora del Teatre Municipal de l’Escorxador de Lleida, “ha significat la visibilitat d’un sector (l’escènic) i s’ha pres consciència del *fet femení* en aquest àmbit”; mentre que per l’escenògrafa

Anna Riera, també professora a l’Institut del Teatre (IT), la presència de les dones aporta “una reflexió, una obertura amb nous plantejaments per a promocions futures, noves lectures i noves actituds professionals”.

Els factors que podrien explicar aquesta irrupció podrien ser molts i diversos. L’escenògrafa i professora Àngela Bosch assegura que amb l’accés de les dones a la formació reglada, en aquest cas a l’IT, s’ha permès la seva professionalització en àmbits com la direcció o l’escenografia, un aspecte en què també hi coincideix la directora Manuela Lorente, qui afirma que ella no podria haver accedit mai a aquesta formació si no hagués passat per l’IT. També iniciatives com la del Projecte Vaca, que agrupa una setantena de dones de diferents àmbits del teatre, han contribuït a fer visible la tasca de les dramaturgues i els seus temes, amb iniciatives com el Novembre Vaca, on es representen obres escrites i dirigides per dones.

De fet, la presència de la temàtica de gènere va més vinculada a la normalització generalitzada de la presència femenina en els àmbits professionals i intel·lectuals que no pas a una lluita mantinguda o a la voluntat inequívoca i explícita de directores i dramaturgues de portar sobre l’escenari temes femenins.

En aquesta línia es pronuncia Carme Portaceli, un altre dels noms destacats del teatre català i que ha dirigit diversos projectes escènics a espais com el Teatre Nacional de Catalunya, el Palau de la Música, el Lliure o el Centro Dramático Nacional: “No m’ho plantejo mentalment. Transporto la meua ideologia a tot allò que faig. Suposo que com tothom, qui és misogin es nota al muntatge i qui és feminista, doncs també”. I en una posició semblant se

Àngela Bosch, escenògrafa.

Vicky Peña, actriu i vicepresidenta de l’Associació d’Actors i Directors de Catalunya.

Carme Portaceli, directora.

Les dones que participen en el muntatge *Mirall Trencat* de Mercè Rodoreda, en un descans dels assajos.

situen les directors més joves. Ruth Bellido assegura: “Quan trio una obra de teatre per portar-la a escena, no ho faig en funció de que la temàtica giri al voltant de la dona, sinó que la trio perquè necessito expressar-me a través del text, perquè el que es diu em remou l'estómac, em suggereix, em convida a jugar”. Al muntatge *Histerectomia*, de Jean Cocteau i Eugène O'Neill, sí va abordar la temàtica femenina: “L'esperit de sacrifici de la dona, la seva capacitat desmesurada per estimar, el masoquisme que practiquem, el xantatge emocional a què recorrem... Em va interessar fer un retrat de la dona en situació de víctima-culpable, la dona que tria deliberadament continuar lligada a un amor aniquilat, i viure humiliant-se i humiliant. Ho vaig fer perquè em sentia capaç de justificar-la i reconèixer-me, no perquè tot això constitueixi un exemple d'identitat de gènere”. Tampoc la directora Glòria Balañà creu que existeixi una voluntat expressa en la seva feina per tractar la temàtica femenina: “No abordo temes femenins perquè sóc dona. Sí que m'atrauen les figures de dones rellevants i tinc curiositat per saber què escriuen les autores contemporànies, però no m'interessa el feminisme en sí. M'interessa l'individu, homes i dones, i els problemes que ens afecten a tots. Potser en la tria de temes es pot detectar una diferència segons el gènere; no n'estic segura”. Malgrat això, hi veu matisos: “Sí que crec que hi ha una mirada diferent, una manera de fer i de ser que diferencia el treball d'una persona

a una altra. La perspectiva és diferent, sí, ha de ser diferent perquè en general mirem des de llocs diferents”.

Tampoc en el cas de l'autora Àngels Aymar es pot parlar d'una voluntat expressa de tractar determinats temes femenins. Encara que l'objectiu primer en escriure l'obra no parteix d'una reivindicació, sí que és cert que, contemplant les meves obres, amb la distància que puc tenir i amb la perspectiva dels anys, veig que la dona hi té molta presència i que acostumen a ser dones fortes i reivindicatives”. Aquesta perspectiva però, respondria més a la seva condició de dona que no pas a un propòsit reivindicatiu: “Crec que és més aviat un interès que es desprèn de mi mateixa sobre la situació de la dona en altres moments de la nostra societat i en altres societats en aquest moment de la història”.

No propiciar les discriminacions

Més taxativa es mostra Empar López, actriu i directora del Teatre del Raval: “No hi ha cap tracte de favor per a la dona en les meves àrees de decisió. Tampoc no les hi ha per als homes. Estar contra les discriminacions consisteix, al meu entendre, en no propiciar-les. Tots iguals”. Tampoc des d'una companyia referent en aquest àmbit per estar formada exclusivament per dones, T de Teatre, es considera que hi hagi un tractament especial, com explica Àgata Roca, una de les seves integrants: “L'objectiu de T de Teatre ha estat sempre fer un teatre proper, senzill i humà, que arribés

Àgata Roca, de T de Teatre.

Àngels Aymar, dramaturga.

Anna Riera, escenògrafa.

Ruth Bellido, directora.

“ L’endogàmia de la professió, que limita les oportunitats, és el veritable problema ”

Empar López

a un públic ampli amb unes propostes de temes amb els que la gent s’hi pogués identificar, amanit sempre amb una bona dosi d’humor”. I tals propòsits estan per sobre de la perspectiva de gènere: “En el seu moment vam parlar de la dona, després dels homes... Però sempre ens hem definit com una companyia femenina, no feminista, explicant la vida tal i com és sense reivindicar res”.

Molta gent i poc espai

Per a moltes de les dones que s’hi dediquen, la principal dificultat d’aquesta professió és, de la mateixa manera que ho és per als homes i en moltes altres professions, poder arribar a treballar d’allò que els agrada, és a dir, accedir al teatre, un món, en paraules de Manuela Lorente, “saturat”, on explica: “Som massa gent i hi ha molt poc espai, i gairebé sempre, copat pels mateixos”. L’escenògrafa i professora Àngela Bosch comparteix una visió similar: “Aquesta professió necessita més espais, més temps i més sales perquè la gent pugui fer el que vol. No hi ha suport per part de les administracions, i les quatre subvencions que hi ha, les acaben cobrant sempre els mateixos, que no qüestiono, però que estaria bé que també n’hi haguessin per a més gent”.

En aquesta saturació, hi estan més les dones que els homes, i ja des de l’IT i les escoles de teatre. Un fenomen que no és nou, com comenta Àgata Roca: “El fet de ser dona no et posa més dificultats, crec, en la nostra professió. Però sí

FOTO: TÀTE CABRÉ

Empar López, actriu i directora del Teatre del Raval.

que recordo que a l’IT els professors anaven bojos buscant papers per a totes, ja que érem moltes més dones que homes i, en conseqüència, faltaven papers femenins en les obres de teatre. Segurament a l’entorn professional passa el mateix ara, que hi ha més actrius que papers”. Precisament, en aquest punt és on, sobretot les actrius, coincideixen en assenyalar un dels principals handicaps de la professió. Tant Vicky Peña com Mont Plans, exmembre de La Cubana i amb una notable trajectòria en solitari en què també ha esdevingut un dels rostres populars de la televisió, incideixen en que, en paraules de Plans: “Hi ha menys papers per dones i menys encara per dones d’una certa edat. Si ens hi fixem, hi ha moltes companyies de dones, perquè l’autogestió és una bona sortida professional”. Empar López, en canvi, no creu “que ser actriu sigui més difícil que ser actor”. En aquest sentit, López opina: “Totes dues coses comporten les mateixes dificultats. L’endogàmia de la professió, que limita les oportunitats, és el veritable problema. Els serials televisius i les grans produccions teatrals ofereixen sempre els mateixos rostres. Els mateixos noms es repeteixen constantment en una monotonia que creix a l’empara de la discriminació institucional”. Enmig d’un panorama com aquest, apareix un punt important: el nivell d’autoexigència de les professionals per decidir fins a on volen arribar, com explica Troguet, per a qui la principal dificultat amb què s’ha trobat ha estat “segurament el nivell d’exigència que jo mateixa m’he marcat”.

Encara manen ells

Si bé és cert que en la seva majoria les professionals del teatre creuen o els agrada creure que la discriminació per raons de gènere no existeix i que les èpoques del teatre victorià en què els papers femenins eren interpretats per homes ja han passat, també ho és que encara som lluny d’arribar a una situació equitativa pel que fa als llocs de

La Fira de Tàrraga Un referent teatral, però encara no paritari

La Fira de Teatre al Carrer de Tàrraga ha estat, tradicionalment, la cita més innovadora i sorprenent del teatre a Catalunya. I és, indubtablement, un referent ineludible. Fent un cop d’ull a la programació d’enguany, el primer que crida l’atenció és que la gerència (Pau Llacuna), la direcció artística (Jordi Colominas) i la programació (Jordi Duran) es troben en mans d’homes, mentre que els noms femenins apareixen en càrrecs relacionats amb els recursos externs, l’administració o la informació pública.

En quant a la programació, tot i que es detecta un número creixent d’espectacles que compten amb una direcció compartida, sovint un home i una dona, o bé opten per atribuir la direcció a la pròpia companyia, els números continuen mostrant un clar desequilibri. Sense ànim exhaustiu, es poden comptabilitzar 39 directores només per 13 directores, incloent les que consten en la direcció compartida.

Encara queda molt per caminar.

Beth Escudé, dramaturga,
membre del Projecte VACA

Mont Plans. actriu.

Glòria Balañà, directora.

més poder o responsabilitat. “Tot i que en el món tècnic (l'altra cara imprescindible del teatre) hi ha hagut una notable incorporació de dones –comenta Peña–: regidores, maquinistes, tècniques de so i llum, boníssimes per cert; m'encantaria veure, per exemple, una dona al capdavant del Teatre Nacional de Catalunya, del Grec o del Lliure”. També Margarida Troguet, directora del teatre de l'Escorxador de Lleida, coincideix en aquesta idea: “No hi ha paritat en cap dels aspectes del teatre. Els grans esdeveniments escènics, en l'àmbit de la gestió, estan capitanejats pels homes i en l'àmbit de la creació la majoria masculina és també aclaparadora”. Per la seva banda, Ruth Bellido assenyalava

que “resulta curiós que molts directors escènics recorrin a dones i no a homes perquè treballin com a ajudants seus de direcció. Serà per què som organitzades, disciplinades, treballadores i efectives o per què només podem ajudar?”.

La superioritat numèrica masculina en els càrrecs de responsabilitat i també en les cartelleres continua sent un fet obvi per a les professionals entrevistades, tot i que estan segures que les coses estan canviant, com afirma Troguet: “La presència femenina va en augment de forma continuada, però encara hi ha moltes distàncies”. I també és cert que hi ha a qui no li agrada el ritme en què s'està produint el canvi. “Indiscutiblement, no hi ha paritat –reivindica Escudé–. Sí, millora de mica en mica, però a pas de tortuga. Si bé el percentatge d'alumnes de Direcció i Dramatúrgia, fins i tot d'Escenografia, a l'IT (en sóc professora) representa el 50%, això no es reflecteix després a nivell professional. Si més no, ni de bon tros tant com voldria. De mica en mica sí, però jo tinc pressa!”.

Per davant de les lleis

La Llei de la Igualtat, aprovada al Parlament el 15 de març de 2007, va ser una de les actuacions més sonades del govern de José Luis Rodríguez Zapatero durant el seu primer mandat. D'alguna manera, es tractava d'oficialitzar la discriminació positiva. L'article 26 del títol II, capítol II, s'ocupa de la igualtat en l'àmbit de la creació i producció artística i intel·lectual, i estableix el compromís de les autoritats públiques per vetllar pel principi d'igualtat en tot allò referent a la creació i producció artística i intel·lectual i a la difusió de la mateixa.

Aquesta llei ha delimitat un marc i una declaració de principis que han de garantir, com a mínim, que la dona ja no ha de patir cap tipus de discriminació, tampoc en el moment de manifestar la seva creativitat artística o intel·lectual. L'existència d'aquest nou marc normatiu, en l'àmbit del teatre, es transforma en una mena de xarxa o una assegurança capaç de transmetre una certa garantia, però està molt lluny de tenir el gust d'una gran conquesta social o professional; ara ja no. Com acostuma a passar, la societat va molt per davant de la seva legalitat i són els avenços socials, precisament, els que exigeixen un nou marc legal.

Artistes de ple dret

Reprement la idea de Josette Féral, és un fet que les dones del teatre volen ser artistes de ple dret, que es tingui en compte la seva feina independentment de si són homes o dones. Aquest és el punt de partida i d'arribada per a una situació normalitzada. Com explica Mont Plans, “com sempre que es fa un pas endavant així, hi ha un temps d'adaptació per part de la societat, però si la feina feta és bona, el debat s'acaba aviat”. Malgrat les xifres de desigualtat encara existents, les professionals insisteixen en aquesta normalitat com a referència: “Tot i que no visquem en una situació de normalitat absoluta en aquest tema, (perquè si la visquéssim no n'estàriem parlant), efectivament detectes que encara no es tria la gent pel seu talent. No només es tria la gent pel fet de ser home o dona, sinó que es trien per afinitats, per grups i altres raons”, explica Àngels Aymar, a qui li agradaria que es parlés “d'estils i de talents”. Per exemple, diu: “Mai no es pregunta a un home si hi ha molts homes a la seva obra, ni si hi ha una visió molt masculina; jo vull parlar dels continguts. És una manera d'anar normalitzant la situació contra la desigualtat que arrosseguem des de

“No hi ha paritat en cap dels aspectes del teatre. Els grans esdeveniments escènics, en l'àmbit de la gestió, estan capitanejats pels homes i en l'àmbit de la creació la majoria masculina és també aclaparadora”

Margarida Troguet, directora del Teatre de l'Escorxador de Lleida

fa molts anys i que no se solucionarà d'avui per demà”. També Roca, de T de Teatre, es manifesta en termes molt semblants: “Penso que l'èxit total tant en aquest món com en tots els altres, serà quan no n'haguem de parlar com a una cosa extraordinària. No haver de comptar mai més quantes senyores o senyors ministres hi ha, sinó que ja entri tot en una normalitat absolutament assolida”.

Consolidar les fites

Precisament per fer d'aquesta normalitat una realitat, les dones del teatre insisteixen en parlar més de present que de futur, amb una necessitat de consolidar les fites que ja s'han anat aconseguint fins ara: “Mai hem gaudit les dones d'un escenari tan propici com l'actual –explica Empar López–. Fins i tot, des de les esferes governamentals, es tendeix a que la igualtat entre els sexes sigui un fet tangible. En el cas del teatre, per exemple, el nombre d'actrius supera amb escreix el d'actors. Estem guanyant territori, un dia sí i a l'altre també, amb vocació de repartir-ho en condicions igualitàries”. Per assegurar les possibilitats del futur és molt important el present, perquè ara, com explica Portaceli, és quan “la dona arriba a poder prendre decisions”. La directora afirma: “S'han comès molts errors i horrors, i ara tenim la possibilitat de fer un món diferent, donades les circumstàncies determinades que tenim. Per això cal agafar una altra escala de valors, potser més femenina, agafant

la part bona de la part masculina, que té moltes coses positives i renunciant a la part negativa i intentant canviar els aspectes negatius de la part femenina. Si ho fem així, el món canviarà, perquè ja estem en una altra era, i això es nota. Hi ha un altre to polític, per exemple”.

Tant el futur de les dones com el futur del teatre dependran de la capacitat de gestionar les actuals circumstàncies. Lorente es mostra convençuda que el teatre serà “el gran beneficiat de la crisi del cinema i de la tele, que la gent jove cada vegada veu menys. El públic del teatre, sobretot del comercial, està creixent i haurà una revaloració de l'espectacle en directe. És el que passa amb la música, que els concerts són el que salven la indústria de la música”. També hi ha qui assegura que, per arribar a un futur més satisfactori, primer el teatre ha d'esclatar per reformular-se, aquest és el parer d'Àngela Bosch: “El teatre necessita donar-se cops, petar i ressuscitar. Ara no anem bé. Jo m'avorreixo molt al teatre, i com jo, doncs suposo que molta gent. I s'ha de recuperar tot el potencial del teatre, que és una eina magnífica de comunicació”.

Com a qualsevol àmbit, la reformulació del present ha de marcar el futur, i en aquesta reflexió i redefinició la dona té un paper clau al que ja no pot renunciar ni necessita esperar a que li donin la paraula. La té des de fa temps, la continua conquerint i sap molt bé com utilitzar-la. ■

LES XIFRES COMPARATIVES

Espectacles posats en escena recomptats a l'XI edició dels Premis Max

Autoria teatral en castellà:	Homes: 56	Dones: 13
Autoria teatral en català/ valencià:	Homes: 14	Dones: 3
Autoria teatral en euskera:	Homes: 5	Dones: 4
Autoria teatral en gallec:	Homes: 5	Dones: 2
Papers protagonista:	Homes: 196	Dones: 158
Papers de repartiment:	Homes: 328	Dones: 234

Teatre Nacional de Catalunya. Temporada 2006-2007

Actrius/actors que han pres part als diferents espectacles al llarg de la temporada:	Homes: 107	Dones: 69
Directors/directores dels muntatges	Homes: 19	Dones: 2

Dades facilitades per la comissió de paritat del Projecte Vaca. www.projectevaca.com

Ana Lizaran, actriu

“Mai no he volgut ser l'abanderada de res”

Compta amb una de les trajectòries més reconegudes per part del públic, la crítica i els companys i les companyes de la seva professió; adora el teatre, però amb la mateixa intensitat anhela disposar del seu temps “per posar rentadores, per anar al súper i per cuidar del meu hort urbà”. Als 64 anys, Ana Lizaran, afirma que la seva aportació més important al teatre català ha estat la seva coherència.

>Amb freqüència se la considera un referent del teatre català?

<En canvi, ja fa temps que vaig dient que ho deixo. Crec que tinc el rècord de protagonistes! Potser m'he cansat de mi. Quan vaig acabar *El cercle de guix caucasià*, de Brecht, on vaig treballar molt, vaig decidir descansar. Però després vaig fer una pel·lícula, *Forasters*, amb Ventura Pons i algunes cosetes per a la segona part de *La Mari*, per a televisió, i això que volia tenir l'estiu per a mi, per descansar. Però també és veritat que quan et surten coses, en aquesta professió has d'aprofitar. Jo no sóc fanàtica d'aquesta professió: de vegades m'agrada viure, posar rentadores, anar al súper, cuidar del meu hort urbà, perquè el teatre és que és molt esclau.

>Vol dir que està cansada del teatre?

<Estic cansada i no. És el típic conflicte: el *vol i dol*. M'agrada saber que tinc projectes per al futur, perquè he de treballar. Si no fos així, estaria molt malament, perquè he de viure i amb el teatre ningú no es fa ric. I, d'altra banda, aquesta professió m'encanta, em mou el cos pujar a l'escenari i dominar; saber que agafes el públic. A més, a més, les dones tenim unes edats difícils per a aquesta feina. Jo vaig començar al teatre fent totes les dames. I després, quan passa el temps, ja no hi ha tants papers;

tot i que em fa l'efecte que els papers més importants i més macos i pels que m'han donat més premis han estat quan ja he estat gran: *Escenes d'una execució*, *Tot esperant Godot*, ara el jutge del *Cercle*, el *Matrimoni de Boston*... Són obres que he fet a la maduresa. En aquesta feina, com en gairebé totes, com més vivències has tingut, més pots desenvolupar el que tens a dintre. L'actriu o l'actor jo crec que arriba a un estat meravellós quan arriba a ser gran.

>De quina manera l'ha condicionat el fet de ser dona?

<Això és una cosa molt complicada d'explicar. Sí que de vegades m'he pogut sentir marginada; però també és cert que en altres ocasions ho he sentit al revés. He tingut sempre molt bons companys a la feina. I també he de dir que si alguna vegada he estat marginada he estat jo mateixa qui ho ha fet per poques ànsies de poder. Moltes vegades m'han ofert si volia dirigir, per exemple, el Teatre Lliure. Però no m'interessa: a mi que em donin una obra. Però tampoc mai no hi he pensat gaire, perquè *disfruto* molt treballant. Tot i que seria fantàstic tenir un compte corrent que no s'acabés mai, i t'asseguro que no estaria fent ni cine ni teatre. Potser dirigiria, potser arriscaria els meus diners per provar coses especials.

>Què li agradaria dirigir?

<No ho sé. Però penso que el teatre com que és viu ha d'anar al ritme del món, del que hi ha al carrer. I el carrer, la vida, avança molt i molt ràpid, i no podem deixar el teatre com una cosa romàntica i de conserva; ha d'avançar igual, i jo crec que s'ha d'anar a buscar la simplicitat, bategar amb allò que passa al carrer. I això ha de succeir al teatre, al cinema, a l'art, la pintura, i també al periodisme. Hi ha coses per fer, però jo no sé si al públic li interessa tant. Jo de vegades vaig al teatre i m'avorreixo molt i em pregunto que per què hi va la gent. En aquest moment ho penso.

>Quina creu que ha estat la seva principal aportació al teatre català?

<Suposo que la meua principal aportació ha estat –tot i que he tingut moltes temptacions i moltes ofertes– la meua coherència. I ara que ho dic no sé si sona pedant, però crec que he estat coherent a l'hora de triar quines obres sí i quines no feia. Fins i tot, al començament feia teatre casi com si fos una ONG. A Comediants al principi ens pagaven 500 pessetes al mes, i en el Lliure els primers anys no cobràvem res, perquè crèiem en aquell projecte.

Llavors hi havia un buit. Ara ja no. Però sempre he volgut ser coherent amb les obres i les coses que he volgut explicar i sobre les quals he volgut aportar alguna cosa. També és veritat que he fet alguna cosa més lleugera per a la televisió, però al teatre sempre he estat molt primmirada. Si alguna vegada he fet un personatge que no tenia ganes de fer i ho he fet perquè em sentia obligada, ho he patit, he estat molt infeliç.

El teatre és mentida, és la gran mentida, tot allò que passa allà dalt no és veritat. Jo no puc ser la reina d'Escòcia, però aquesta mentida, si tu la dones amb generositat i establint el joc amb l'espectador és molt honrada. Però si aquesta veritat no et surt perquè no t'agrada prou, és molt dur perquè és la teua pell, la teua veu i el teu cos el que està davant l'espectador.

>Dins d'aquesta coherència, quin paper juga el fet de ser dona?

<Recordo que ho vaig passar molt i molt malament –fins i tot vaig estar malalta l'endemà de l'estrena– amb la *Senyoreta Júlia*, d'Strindberg. Si la llegeixes a priori sembla un paper meravellós, però no l'han fet grans actrius mai perquè es topen amb el personatge. Quan fas el paper te n'adones de la maldat d'aquest senyor, misogin, escrivint aquest paper perquè fracassés la seva dona actriu. El públic de vegades, si li agrada el personatge, el confon amb una bona interpretació, i aquest personatge és rebutjat, això es nota. Ho vaig passar molt malament.

>Què creu que aporta la perspectiva femenina al teatre?

<Moltíssim i sobretot a Catalunya i al Mediterrani. Crec que aporten aquesta força mediterrània. Bé, no sé si la força és mediterrània o d'on és, perquè jo sóc de sang completament barrejada, andalusa i del nord, vaig néixer aquí per atzar, tot i que he lluitat molt. Trobo que la dona mediterrània té molta força.

FOTO: IRENE BORDOY

>També ha fet papers d'home.

<Jo diria que he fet d'ésser, personatges asexuals. I sempre que ho he fet, em crea una distància de joc en què m'ho passo molt bé. Si el discurs és maco, tens un punt de bogeria que pots anar a buscar coses no realistes que et produeixen com una màscara. He fruit molt amb aquests personatges. Quan més allunyats estiguin de mi, més m'agraden, perquè pots jugar i dir-li al públic què estàs representant. I a mi, en aquest món d'homes, el teatre m'ho ha aportat tot. Jo no tinc cap carrera universitària, però el fet de llegir i aprendre dels papers i dels autors, m'ha proporcionat un bagatge molt ric. A mi el teatre em podia fer dolenta o bona persona, i m'ha fet ser bona persona.

>Per què?

<Perquè pots ser una persona egocèntrica, que només miris per tu, pel teu cos, que no suportes els companys que et fan ombra, perquè passes pels textos només per representar un tipus determinat de personatge.

>Ha dit que és un món d'homes?

<Déu n'hi do. Ara, com a mínim, hi ha directors i autors que escriuen coses per a senyores més grans, però hi va haver un moment del teatre que els grans protagonistes només eren homes. I encara vas al restaurant i el primer lavabo que trobes és el d'homes. Ahir, per exemple, va haver una avaria al carrer i vam estar sense aigua tota la tarda. Jo trucava a la companyia d'aigües per informar-me, però a mi se'm treien de sobre, i no em deien res, però va trucar el Belbel, que va venir a casa, i li van donar tota la informació que volia i més.

>Durant la seva trajectòria quins canvis ha notat?

Moltíssims! Però també cal dir que ja quan començava hi havia unes dones molt interessants que van marcar una època: Maria Aurèlia Capmany, Carme Serrallonga, etc. N'hi havia poques, perquè llavors la dona havia de casar-se i tenir fills, però les poques que hi havia van fer molt. Jo, que no he estat fanàtica de res, crec que la meua aportació feminista ha estat més en la manera de fer. No vull ser abanderada de res, perquè després tens uns disgustos horribles. Arriba un moment en què et preguntes en qui creus, a qui dones suport, què faig, com estem, qui té raó, què voto? Crec que s'ha de lluitar amb la manera de fer, cada dia, no s'hi valen les gran promeses que després no es compleixen, amb perdó de les feministes més radicals. Però tot i així, aquests moviments radicals es necessiten perquè després surtin les altres coses.

Sònia Hernández

DONA DE TEATRE

Araceli Bruch Pla

Teatre, tu vens a salvar-me! Tinc por, encoratja'm! Sóc ignorant, educa'm! ¹

Dones meves, sotmeses, que jo estimo per semblança i rancúnia, perquè us deixeu ficar dins el sac mil vegades al dia, silenciosos botxins de vosaltres mateixes, sense saber res de vosaltres, dones meves, sense saber que sou mal nascudes, mal viscudes, mal estimades en aquesta societat d'homes, que s'estimen a sí mateixos, en vosaltres, com un reflex. ²

Teatre, mirall de l'ànima, ritual sagrat. No sabia dir quan vaig sentir l'atracció pel teatre. De menuda em fascinaven els rituals religiosos, que feien el ple als anys cinquanta. Em vaig criar en una família on l'àvia agombolava el seu clan amb autèntic fervor. Les festes sovintejaven i els grans dels menuts preparàvem funcions que tothom aplaudia. A l'escola també. De la mà d'una mestra que anhelava per a nosaltres un horitzó més clar, llegíem els clàssics i en dramatitzàvem fragments. A l'Antígona de Sòfocles em va tocar fer de Creont. Era alta, cepada i amb veu greu. Fer papers d'home era una creu que portava amb resignació, fins que em vaig adonar que em permetien veure el món des d'un angle diferent.

Tot i que els pares em duïen al teatre assíduament, l'opció professional no la veïen amb bons ulls. Vaig optar per estudiar Art i matricular-me a l'Institut del Teatre d'amagatotis. De seguida vaig entrar al Teatre Independent, una eina més de lluita contra un règim que ja tenia els dies comptats. L'any 76 amb Dagoll Dagom assajàvem *No hablaré en classe*, un espectacle que retratava l'escola franquista. La censura el va tombar i no el vam poder estrenar fins poc abans de les primeres eleccions democràtiques. Va ser un èxit inesperat que va apuntalar un dels grups de més glòria de l'escena catalana.

Amb tot, el paper que jugàvem les dones al teatre em semblava pobre, depenent i limitat. L'any 78 en plena campanya per la *Llibertat d'expressió* em vaig engrescar en la creació d'un grup. Tenia la dèria de veure a l'escenari una obra on la creació fos en exclusiva en mans de dones. Calia trobar una autora i la tria va recaure en Rodoreda. Des d'una mena de doble militància, feminista i teatral, una colla de dones entusiastes ens vam posar a treballar. Totes érem molts joves. Nina Pawlovsky va assumir l'escenografia i Maria Mercè Marçal s'hi va implicar de ple, escrivint cançons que musicaren Rossell i Bonet. Marçal estava fent el llibre *Bruixa de Dol* i d'aquí va sortir el nom de *Bruixes de dol*.

Curiosament, el pas al teatre professional el vaig fer amb una obra on hi jugàvem sis actrius: *Les amargues llàgrimes de Petra von Kant*. No seria la darrera vegada que participaria en repartiments només femenins. Ho faria també a *Dones* i

FOTO: TATÉ CABRÉ

Catalunya, a Vapors... però cap d'aquestes vacances tenia prou grapa per esmorteir la meua dèria. El teatre com a mirall de l'ànima, sí, però sobretot com a mirall d'una part molt vexada de la humanitat. L'any 84, a recer de Maria Luisa Oliveda, vam fundar l'Associació Teatre Dona per fer visible el treball teatral de les dones més enllà de la tasca específica d'actrius. Es van impulsar edicions, com *Dona i teatre, ara i aquí* o com el *Premi Casandra* per a autores dramàtiques.

Malgrat les obligades giragonses d'una vida de dona, sempre m'ha guiat la mateixa estrella. He fet, com si diguéssim, tots els papers de l'auca: actuar, dirigir i escriure, treballant en tantes iniciatives com el joc de l'atzar m'ha permès. Algunes m'han fet especialment feliç, com *Re-clams*, una evocació de Lou Andreas Salomé, escrita el 96, o les *Cartografies del Desig* (1997-2001) una aventura de caire multidisciplinar, engrescadora i pionera que va aplegar prop d'un centenar de creadores, donant un rèdit de 17 espectacles de teatre de cambra. La perseverança, l'esforç i la qualitat del producte va ser reconegut més a fora que a dins. El tercer cicle va mereixer un premi europeu Cultura 2000.

Un cosa porta a l'altra, els cercles s'obren i es tanquen, els cicles comencen i acaben. Ara mateix sóc al teatre dins un bocí del *Mirall Trencat* de la meua adorada Rodoreda i a estones em submergeixo en la immensa figura de Simone de Beauvoir per mirar de saber alguna cosa més de mi i de ser menys sotmesa, com diu Maraini i potser en sortirà una peça que em salvi i m'eduqui, com canta Mnouchkine, al temple del teatre. Mentrestant *Les Vacants*, el llibre de Contijoch, em pica l'ullet, demanat que li fem un forat al II Congrés de Dones de Barcelona que s'està covant.

Així que *Dones Meves*, estimades, miraré de tenir el coratge per tirar endavant fins que la meua estrella es fongui en el buit infinit, com la de totes les que hem passat i passem amb ganes de dir què som i què hem estat. ■

¹ Arianne Mnouchkine. Fragment del Manifest escrit en motiu del Dia Mundial del Teatre 2005

² Dacia Maraini. Fragment de *Dones Meves*

Projecte Vaca:

Les idees que continuen movent el món

Projecte Vaca és una associació que actualment agrupa una setantena de sòcies, totes elles professionals dedicades a les arts escèniques: actrius, dramaturgues, directores, tècniques, productores i escenògrafes, entre d'altres. Nascut el 1998, aquest col·lectiu es marcava com a objectiu fonamental el de fer visibles les dones en el teatre i en els seus diferents àmbits. Des dels seus inicis, tal com explica la dramaturga Teresa Urroz, presidenta de l'associació fins l'any passat, es feia una incidència especial en l'autoria, ja que la majoria de les integrants ho eren: "La situació de la dona en el teatre, ara, 10 anys després de crear el Projecte Vaca, ha variat bastant; i crec que nosaltres hi hem contribuït. Per exemple, al projecte T6, del Teatre Nacional, ha hagut paritat, tres autores i tres autors".

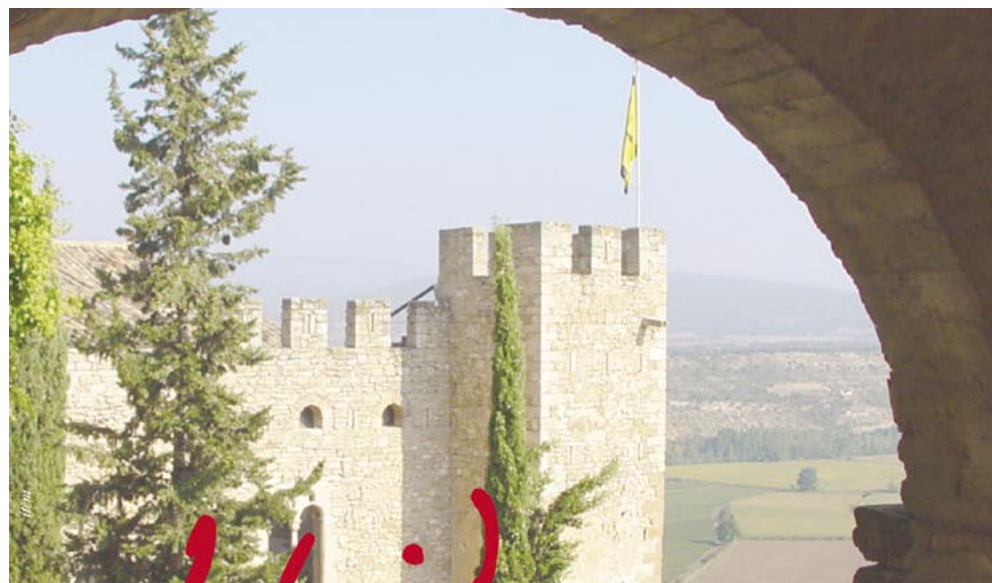
Una de les primeres iniciatives que es van dur a terme va ser la creació de la Vacateca, un arxiu de textos d'autores inèdites, catalanes, espanyoles i d'altres països, amb la intenció que molts d'aquests textos després fossin portats

a escena també per dones al cicle Novembre Vaca. Des de 1999, aquesta iniciativa és, sense dubte, l'activitat més destacada de l'associació. Durant tot un mes es presenta un conjunt de propostes artístiques a diferents llocs de la ciutat, tant representacions com conferències, xerrades, tallers, taules rodones, *performances* i lectures dramatitzades.

Una altra de les fites de l'associació, al parer d'Urroz, és que fa tres anys van signar un conveni amb el Departament de Cultura de la Generalitat que reconeixia el Projecte com a plataforma cultural estable, més enllà de la reivindicació feminista. Una altra de les aportacions destacades de l'associació són els estudis de paritat que realitza, on es demostra la desigualtat que encara existeix en els premis Max, per exemple, o en la temporada de teatres com el Lliure o el Teatre Nacional de Catalunya.

Sobre el futur, l'Associació, actualment presidida per Karel Mena, l'única cosa que asseguren és que continuaran amb la seva tasca, mentre batallen per

tenir una seu pròpia –ara per ara es reuneixen a ca la Dona– i, en paraules d'Urroz: "Continuarem escrivint. És la única cosa que podem fer, donar les nostres idees, perquè les idees continuen movent el món". ■

Lleida
amb els cinc sentits

natural, amable, oberta, activa, diversa

GAUDEIX
lleida
tant i tan a prop

www.lleidatur.cat

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

La paritat a la ràdio i a la televisió

L'accés i la participació de les dones en la ràdio i la televisió és inferior a la realitat social, segons un estudi presentat pel CAC

Per **Silvia Còppulo**

La ràdio i la televisió són productores d'identitats. Si considerem que la identitat es construeix amb un diàleg amb l'entorn, ningú gosa negar avui que la televisió és el principal interlocutor.

Hi ha molta gent que no llegeix cap diari, i que, per tant, l'opinió que té del que succeeix al món depèn d'allò que li arriba a través del format televisiu. Aquestes persones s'apropien dels missatges i significats que la televisió vehicula i els incorporen de manera rutinària a les seves vides.

La televisió construeix expressions de realitat i produeix, per tant, models de subjectivitat. Els cossos, les emocions, els desigs, els sentiments, les esperances, les accions que articulen les nostres identitats com a subjectes socials són, en bona mesura, efecte de la interacció amb els continguts i formats televisius.

Així, doncs, els mitjans de comunicació en general, i especialment la televisió, estan profundament implicats en els projectes identitaris: tenen la possibilitat d'intervenir en les conductes dels individus i fer que adoptin noves formes de vida, oferint-los models que facin intel·ligible la pròpia personalitat.

13 anys després de Pequín

El 1995 es va celebrar a Pequín la IV Conferència Mundial de les Dones. Allà es van identificar els mitjans de comunicació com els principals productors d'imatges estereotipades de les dones i se'ls va atribuir una important falta de sensibilitat cap a la qüestió de gènere.

El text de la Plataforma d'Acció que va sorgir arran de la Conferència afirma que la desigualtat de les dones en l'accés i la participació en les indústries de comunicació és un dels motius que frena la difusió dels canvis reals que ja han protagonitzat les dones en la nostra societat.

S'assenyalava a Pequín ja llavors com a objectiu estratègic- que calia estimular els professionals de la comunicació cap a la creació i l'ús d'imatges diverses, més reals i equilibrades, d'acord amb la contribució social de les dones i amb l'assignació de les tasques públiques i privades que realment duen a terme. És a dir, clarament es reclamava als mitjans que caminessin fins a situar les dones on ja eren en la vida social.

Els mitjans situen però no expliquen ni tan sols la realitat social actual de les dones i encara menys ajuden a avançar cap a la plena igualtat d'oportunitats i de drets reals.

Conseqüentment, podem afirmar que com que els mitjans no segueixen el mateix ritme que les dones, esdevenen un element de frenada. I que, encara que pugui ser involuntàriament, endarrereixen la possibilitat que s'avanci en una societat més justa i equilibrada.

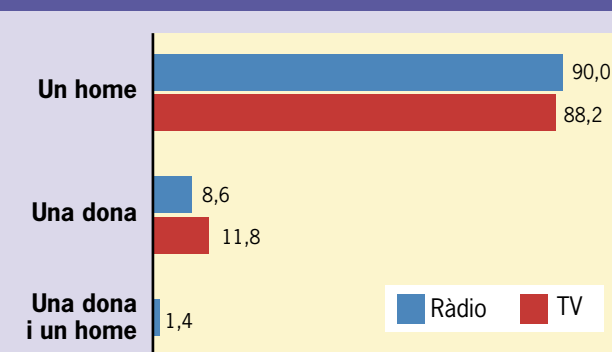
Els mitjans de comunicació no solament informen, sinó que expressen la realitat, recreant-la, és a dir, conformen una realitat mediàtica diferent que retroalimenta la social, modificant-la, la recreen, és a dir, la creen en una segona versió.

Pluralisme de gènere

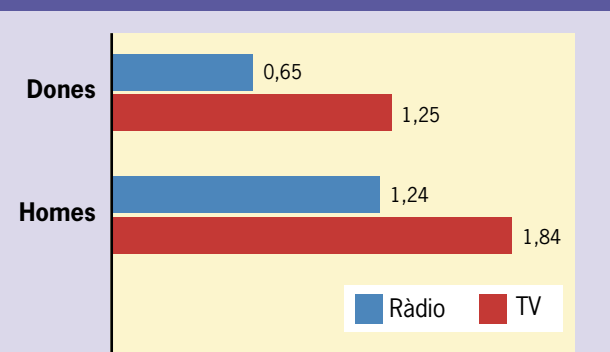
Les lleis parlen de pluralisme, com en l'Estatut de Catalunya, que en el seu article 52 (sobre mitjans de comunicació) diu que han de garantir "uns continguts que respectin la dignitat de les persones i el pluralisme polític, social, cultural i religiós". Com és ben clar, l'adjectivació no es refereix al gènere, perquè la variable gènere no està inclosa en els textos legals quan tracten la pluralitat. Les dones surten en els textos legals a banda.

La igualtat entre dones i homes és un principi jurídic universal reconegut en diversos textos internacionals sobre drets

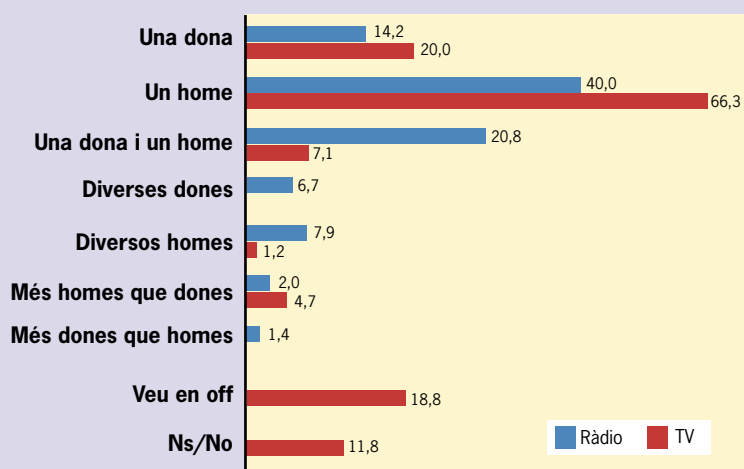
1- Programes de ràdio i televisió:
Sexe de qui dirigeix el programa

3- Publicitat de la ràdio i la televisió:
Comparació de la mitjana de dones i d'homes que apareixen a les falques i als espots

2- Programes de ràdio i televisió: Sexe del presentador/a principal del programa

➔ Les dones són presentadores principals dels programes de TV, totalment o parcialment, en el 31,1% dels casos (68,3% en el cas dels homes)

➔ Les dones són presentadores principals dels programes de ràdio, totalment o parcialment, en el 52,9% dels casos (80,0% en el cas dels homes)

Base: Total programes de ràdio: 70; programes de no ficció de televisió: 85

humans, així com en la Constitució espanyola. La recent Llei d'Igualtat regula a més de manera clara la presència de dones en els àmbits polítics i en l'empresa privada. Paradoxalment, la llei que entra de ple en com s'han d'articular els òrgans de govern pel que fa al gènere de les empreses privades i el partits polítics, permet i tolera que els mitjans de comunicació, pilars essencials de la democràcia en un estat de dret, creïn realitats discriminants.

Sense paritat als mitjans públics catalans

Des del nostre gabinet de comunicació, ECOS, hem pogut dur a terme una recerca àmplia sobre la paritat a Catalunya Ràdio, TV3 i Canal 33 per al CAC examinant l'emissió de 48 hores (24 h. en dia feiner i 24 h. en dia festiu) a partir d'un protocol molt detallat que dividia l'emissió en programes, promocions i publicitat. L'anàlisi ha estat feta sobre tota la programació (publicitat i promocions incloses) del dissabte 15 i del dilluns 17 de setembre de 2007. I entre moltes altres dades, hem evidenciat que el 90% dels programes de Televisió de Catalunya estan dirigits per homes. I trobem una xifra molt similar a Catalunya Ràdio: 88,2% (vegeu taula 1).

Pel que fa a les persones que presenten els programes, novament les xifres d'homes són molt superiors a les de dones, tot i que en una diferència menys abismal que en el cas de la direcció.

Les dones són presentadores principals dels programes de ràdio totalment o parcialment en el 52,9% dels casos. I els homes, en el 80%. Pel que fa a la presentació principal en la televisió, les presentadores principals són un 31,8%, davant d'un 68,3% de presentadors principals. (Hi ha programes on hi ha més d'un home o d'una dona presentant) (vegeu taula 2).

Una imatge del programa Àgora del canal 33

Cal valorar tanmateix que la presència masculina és predominant en els programes de ficció emesos per televisió, del que són protagonistes els homes en el 78% de les produccions, mentre les dones apareixen protagonitzant el 39,1% del total. En la publicitat els homes també obtenen resultats estadísticament superiors a les dones (vegeu taula 3).

Per uns mitjans de comunicació moderns i democràtics

Els mitjans audiovisuals públics tenen el deure, en tant que servei públic, de mostrar la pluralitat i la diversitat de la nostra societat. O altrament no únicament no seran fidels a la realitat que diuen reflectir, sinó que la frenaran. I en conseqüència faran que el desenvolupament social de les dones s'estanqui i pugui anar enrere en una societat que es diu democràtica i plural, on el rol dels mitjans de comunicació si actuen amb justícia i equitat pot contribuir a fer-la més moderna, més dinàmica i, sobretot, més justa. Només si les dones hi tenen el paper que ja ocupen en la societat, els mitjans de comunicació podran ser més moderns i democràtics. ■

Recomanacions

- Que es tingui en compte la capacitat professional i no pas el sexe a l'hora de decidir qui dirigeix i presenta els programes de ràdio i televisió. Serà llavors quan la paritat esdevindrà de manera natural.
- Que en els programes basats en les opinions i el debat de les idees hi hagi un equilibri entre els homes i les dones que hi apareixen tal i com ja existeix en la societat.
- Que els organismes vigilants de la pluralitat social incloguin la paritat de gènere com un dels elements que la conformen.
- Cal concretar mesures en les polítiques d'igualtat per aconseguir que els mitjans de comunicació públics no continuïn anant darrere de la realitat i frenin el posicionament de les dones en la societat.

Setge del Parlament Europeu a la publicitat sexista

L'informe de la comissió de Drets de la Dona i Igualtat de Gènere exigeix als Estats membres que controlin els continguts dels anuncis

“**E**l màrqueting i la publicitat no només busquen vendre un producte, sinó que marquen estereotips i estils de vida diferenciats per a homes i dones”. Així ho considera l'eurodiputada sueca Eva-Britt Svensson (Grup Confederal de l'Esquerra Unitària Europea / Esquerra Verda Nòrdica), autora de l'informe de la comissió de Drets de la Dona i Igualtat de Gènere del Parlament Europeu que insta als Estats membres a crear òrgans de control per evitar que la publicitat fomenti la desigualtat de gènere i per vehicular les crítiques del públic sobre determinats anuncis. A més, demana potenciar la investigació en aquest camp i veu en el futur Institut Europeu de la Igualtat de Gènere la plataforma ideal per realitzar estudis sobre els efectes dels estereotips creats per la publicitat.

L'esperança d'Eva-Britt Svensson és “fomentar el debat i convèncer la gent que es pot canviar alguna cosa, a través de boicots”, per exemple. “Jo ho he fet i ha funcionat”, assegura. Com? “A Suècia –explica l'eurodiputada– vam aconseguir la retirada d'un anunci de mitges en el qual es mostraven dones com a simple objecte i també hem fet boicots contra els anuncis de pornografia als diaris”, explica. L'objectiu és que, a partir del Parlament Europeu, aquesta consciència ciutadana s'estengui a escala europea. I és que “els estereotips sexistes poden contribuir, des dels primers anys de socialització dels infants, a una discriminació per

motiu de gènere que intensifiqui la reproducció de les desigualtats entre les dones i els homes al llarg de la vida”, afegix. Com a proper repte, l'europarlamentària sueca es proposa treballar per una directiva europea de control a la publicitat sexista.

Condemna dels abusos sexuals en videojocs

A més d'expressar el rebuig al sexisme en la publicitat, Svensson també subratlla la necessitat d'evitar-lo en els videojocs. El seu informe cita l'estudi *Amb la violència cap a les dones no s'hi juga*, d'Amnistia Internacional, que posa de relleu que molts videojocs recreen els estereotips discriminatoris contra les dones i “banalitzen els seus drets humans”. El treball d'Amnistia posa exemples vexatoris per a la integritat femenina com el de *Grand theft auto: Sant Andreas*, un videojoc en el qual els protagonistes poden agredir a prostitutes; el *Benki Kuosuko*, que permet al jugador introduir diversos objectes per la vagina o l'anus d'una noia japonesa que està lligada; o el *Sociolotron*, un joc de rol que inclou violacions contra dones i esclavitud sexual que tenen conseqüències, com la transmissió de malalties sexuals o embarassos no desitjats.

No a les models extremadament primes

El Parlament Europeu demana també als mitjans de comunicació i publicistes que adoptin una actitud “més responsable” en relació a “l'aparició de models extremadament primes” i vol que “mostrin una gamma més realista d'imatges corporals”. L'Eurocambra recalca que “la imatge que transmeten els mitjans de comunicació del cos ideal pot repercutir negativament en l'autoestima de les dones, en particular les adolescents” i pot ser un condicionant a l'hora de contraure malalties com l'anorèxia i la bulímia.

L'Europarlament celebra iniciatives com la del guardó *Crea igualtat* del Govern espanyol, que premia els anunciants que millor trenquin els estereotips sexistes i mostrin una imatge positiva de les dones. D'altra banda, la comissió de Drets de la Dona i Igualtat de Gènere també anima els mitjans de comunicació a difondre els principis d'igualtat de gènere a través de publicacions i programes i demana als Estats membres que promoguin iniciatives educatives en el mateix sentit. ■

Maria Fernández Noguera

Eva-Britt Svensson, del Grup Confederal de l'Esquerra Unitària Europea / Esquerra Verda Nòrdica.

Informació sobre activitats
del Parlament Europeu:
www.europarl.europa.eu

Les que manen a l'esport, cada cop més visibles

Mentre en les 65 federacions esportives catalanes només hi ha quatre presidentes, la presència de directives en els Clubs i en les Junes comença a despuntar.

Per **Rut Vilar**

Tot i que la màxima dirigent de l'esport català des de fa un any i mig és una dona, la responsable de la Secretaria general de l'Esport, Anna Pruna, el seu nomenament no ha anat seguit, encara (li donarem el benefici del temps), de la presència normalitzada de més dones als òrgans de direcció de federacions i clubs esportius de Catalunya. Només un 6% de les federacions esportives catalanes les dirigeixen, hores d'ara, dones.

Existeix una normativa del Comitè Olímpic Internacional (CIO) que instava a totes les federacions internacionals, *nacionals* i organismes relacionats amb el moviment olímpic a comptar amb, com a mínim, un 20% de dones en les seves directives (no calia que fos com a presidentes) abans de desembre de 2005. Com que les federacions catalanes no són considerades com a tals pel Comitè Olímpic, no es compleix, ni de bon tros, aquesta diligència. Dita organització, però, tampoc en dóna exemple, ja que al seu consell executiu només hi ha una dona, la sueca Gunilla Lindberg. Això sí, n'és vicepresidenta.

L'últim estudi exhaustiu sobre el paper de les dones al capdavant de federacions esportives i clubs a Catalunya data de 2000 i es pot consultar a la plana web del Comitè Olímpic Català (COC). Les dades es van actualitzar el 2004. Actualment, aconseguir dades fiables és complicat. Com que és any olímpic, un bon grapat de federacions acaben de celebrar eleccions i, per tant, no tenen configurades encara les seves directives.

Entre l'equiparació i el desequilibri

Pel que fa a la presidència, les dades sí són clares: de les 65 federacions esportives catalanes que formen part de la Unió de Federacions Esportives Catalanes (UFEC), quatre les presideixen dones. Carme Mas dirigeix la Federació de Ciclisme; Núria Pla, la de Twirling; Maria Enciso, la de Cecs i Deficients Visuals, i Maribel Zamora, la de Voleibol. En disciplines considerades més aviat *femenines* o artístiques, com és el cas de la gim-

nàstica o el patinatge, la presència de dones a les juntes directives augmenta respecte a d'altres. Per exemple, entre els 11 dirigents de la Federació Catalana de Gimnàstica hi ha, ara mateix, majoria de dones (sis d'onze). En canvi, en federacions com la de Futbol o Bàsquet passa el contrari. A la Catalana de Futbol hi ha una directiva a la junta, Deborah Cugat, de 24 membres. Mentre que el nombre de llicències de dones practicants és de 5.849. A la direcció de la Federació Catalana de Bàsquet hi ha una dona i 22 homes. Històricament hi hagut algunes federacions dirigides per dones, com la de Piragüisme que presidia Carme Adell, o la de Salvament i Socorrisme, amb Hortensia Graupera, que ara n'és vicepresidenta. Al 2005, Sílvia Majó, recollia en un article d'aquesta publicació, la voluntat d'alguns presidents de federacions esportives catalanes d'incloure en els estatuts de les seves associacions un article que obligués a equiparar el nombre de representants femenines a les directives de manera proporcional a la quantitat de llicències federatives d'aquell esport expedides per a dones.

El perfil de la directiva

Ara mateix, la majoria de dones que ocupen càrrecs directius en federacions o clubs ocupen llocs de vocals o secretariat. El perfil, però, varia una miqueta respecte al dels estudis citats de l'any 2000, però no gaire. Aleshores es parlava d'una dona entre 40 i 55 anys, que ha practicat esport d'alta competició i amb nivell universitari superior. Com en el cas del homes, ocupen càrrecs sense ànim de lucre i, per tant, treballen en feines que els permeten flexibilitat horària per poder compaginar-la amb les tasques que comporta el seu càrrec federatiu o de club. ■

Carme Mas, presidenta de la Federació Catalana de Ciclisme

Carme Mas (Viladecans, 1966) estrena càrrec de fa poques setmanes. Mas ja formava part de la Federació Catalana de Ciclisme i la seva candidatura va ser l'única que es va presentar a les últimes eleccions. Arriba a la direcció de la Federació amb la voluntat de modernitzar-ne la gestió. És la primera dona en dirigir aquesta associació en la seva història.

Com arriba al càrrec?

Ja fa temps que treballava a la Federació. Era responsable de la parcel·la del ciclisme femení i els meus companys m'ho van demanar. M'ho vaig rumiar molt. Més actes, més obligacions... Vaig pensar si m'ho podria compaginar amb la feina i, finalment, vaig dir que sí.

Què espera aportar a la Federació en aquesta nova etapa?

Crec que el ciclisme d'aquí necessitava un canvi. Arribem un grup jove de gent amb ganes i molta empena. Aportarem molta il·lusió, tenim moltes ganes de fer coses.

Creu que el fet de ser dona comporta alguna especificitat en la seva feina?

No. La gent del meu voltant no em tracta diferent. És veritat que el món de l'esport i del ciclisme, en particular, és un món masculista. Però m'ha sorprès haver aconseguit fer coses que fins ara semblaven impossibles. Crec que la clau està en la comunicació. Hem arribat a entendre'ns amb coses que fins ara eren un problema. Estic contenta.

Vostè no ve del ciclisme de competició, això influeix en la seva gestió?

Jo arribo del ciclisme d'oci però m'apassiona també el ciclisme de competició –la Federació Catalana de Ciclisme engloba el ciclisme en carretera, BTT, descens, ciclocròs, BMX, pista, trial, cicloturisme i escoles–. Crec que és bo tenir aquesta doble perspectiva per treballar per a tots. Tenim unes comissions i cada una té la seva responsabilitat.

Quantes dones hi ha a la seva junta?

Dues més, en total som 20 persones distribuïdes en aquestes comissions de treball que comentava.

Creu que en un futur hi haurà més dones dirigint estaments esportius?

Poc a poc. Passarà com en el Govern o en qualsevol empresa d'avui. La gent ens anirà veient cada vegada més, s'acostumarà i ja no serà res estrany. Però crec que encara anirà poc a poc, perquè el de l'esport és un món molt especial. ■

Rut Vilar

Àngels Bardina, presidenta del Club Natació L'Hospitalet

Àngels Bardina (L'Hospitalet, 1980) és presidenta del Club Natació L'Hospitalet des de setembre de 2007. Esportista d'elit des dels 14 anys, va destacar a la piscina en proves de mig fons i esquena. Bardina ha participat als Jocs Olímpics de Sydney, al mundial de Perth i a un bon grapat d'Europeus, des de Perth fins a Madrid. Als 27 anys va penjar el banyador i li va arribar la proposta de dedicar-se a la gestió esportiva. L'exnadadora va assolir la presidència del Natació L'Hospitalet per exercir un paper de representació i relacions institucionals en el seu club. Aviat va veure que amb això no n'hi hauria prou. La institució que començava a presidir es trobava en una situació econòmica delicadíssima.

Com arriba al càrrec?

Jo ja era a la junta directiva del club quan des de l'ajuntament de la ciutat el propi alcalde, Celestino Corbacho, amb qui tenia una bona relació arran dels reconeixements que havia tingut el consistori amb mi durant la meua carrera esportiva, em va sondejar al respecte. El CN L'H es trobava en una situació complicadíssima, estava pràcticament acabat, depenia totalment de l'aportació municipal. Des de dins també em van fer la proposta i ho vaig acceptar.

I com li va?

Vaig arribar a la presidència del club en una situació atípica. La crisi econòmica era gravíssima i tots els membres de la junta hem hagut de desenvolupar un paper d'implicació directa en el dia a dia de l'entitat. El nostre és un càrrec sense afany de lucre, així doncs, entre la meua feina i la del club tinc unes 14 hores de jornada ocupades. Ara estem aplicant un pla de viabilitat. L'objectiu era estabilitzar el club, que fos una associació de referència i amb una important tasca social. Busquem mitjans i suports per continuar obrint portes.

Dona i jove, li comporta algun handicap?

Són dos factors negatius en les negociacions –es posa més seriosa. No m'agrada haver d'aguantar els típics comentaris masculistes, i els pateixo sovint. Allò de "ai, la nena", em fa passar per situacions incòmodes. Sóc jove, sóc dona i físicament sóc petita, però sé de què parlo i estic molt preparada per des-

envolupar la tasca que em toca. He de reconèixer que pateixo la prepotència masculista sovint.

Es troba sola al respecte?

La veritat és que el perfil de gent amb qui tracto pel meu càrrec no té a veure amb el meu. És gent més gran i, habitualment homes. Però jo he arribat aquí amb moltes ganes. En la nova junta que hem format al CN L'H som meitat homes i meitat dones. Gent jove formada i preparada per a la feina, crec que això és clau, tenir gent preparada i formada, cosa que no passa en molts llocs.

El fet d'haver estat esportista d'elit és un avantatge?

Sí, segur. Ja coneixes molta gent del món de l'esport i com que he estat nedadora, fins i tot hi tinc una relació personal. Crec que és molt positiu, perquè tinc molt clar que he de defensar els valors esportius i no només els econòmics. A més, en un moment tan difícil com el que hem viscut, la gent ja sabia que jo era una dona de caràcter.

Sembla estranya aquesta situació tenint en compte que en els pròxims Jocs Olímpics hi haurà dues nedadores del CN L'H que són claus en l'equip espanyol.

El fet de comptar amb Erika Villaécija i Mireia Belmonte ens proporciona més força, sense aquesta rellevància ens costaria més tenir alguns suports. És un valor afegit que no ens podem permetre el luxe de perdre. ■

Rut Vilar

Teresa Palahí, delegada de l'ONCE a Catalunya

“ Estan pujant
dones que aniran
assumint el repte
de la responsabilitat ”

Amb 44 anys és delegada territorial de l'ONCE a Catalunya, un càrrec que exerceix des de l'any 2000. Ha desenvolupat la seva carrera professional en aquesta organització, on ha treballat a Elx, Alacant i Tarragona. L'any 2007 va tenir l'oportunitat d'inaugurar la nova seu de l'ONCE, un edifici de 44.000 m2 dedicat íntegrament a serveis.

Teresa Palahí no és cega de naixement, sinó que va perdre la vista progressivament a l'adolescència, un fet que, al principi, la va rebotar i, després, li va servir per posar-se a estudiar, fer un màster en Direcció i Administració d'Empreses i emprendre una carrera professional d'èxit. En l'entrevista remarca el fet que “homes i dones sempre han cobrat el mateix a l'ONCE, des de la seva fundació”.

>Quin pressupost gestiona i quanta gent dirigeix directament?

<Uns 300 milions d'euros l'any i de mi depenen de manera directa uns 5.000 treballadors i treballadores.

>Quina és la seva feina?

<Dirigir i coordinar la gestió de l'ONCE en les dues vessants, l'empresarial que és la que ens proporciona els ingressos necessaris per donar els serveis que prestem i, d'altra banda, gestionar els serveis que són la nostra raó de ser. Es tracta d'oferir a les persones cegues i deficientes visuals formació, educació, integració laboral, rehabilitació, accés a la cultura, a l'oci, a les tecnologies, atenció a la gent gran, ajudes econòmiques, ajudes tècniques, etc.

>Dins l'ONCE, quantes dones ocupen llocs com el seu?

<De delegats territorials, en aquest moment, en som dues: la de Navarra i jo mateixa. Hi ha directores administratives, dones que estan en càrrecs centrals dins l'estructura de l'organització i del Consell General que és el màxim òrgan de

govern de l'ONCE. Per cert, el Consell General, per primer cop, és paritari, hi ha 15 membres: vuit són dones i set són homes.

>Des que està a l'ONCE, quins canvis ha viscut en relació a les dones?

<Cada vegada entren dones més preparades i penso que l'ONCE pot estar ben tranquil·la perquè, en aquests moments, estan pujant dones que aniran assumint el repte de la responsabilitat.

>Ha observat canvis pel que fa a l'acceptació de les invidents?

<Sí, efectivament. La idea que es tenia d'una dona cega fa uns anys era que ni tan sols servia per fer les feines de casa. Avui en dia, la dona està demostrant que serveix per fer moltes més coses i, per tant, una invident es pot integrar i incorporar laboralment i pot ser una magnífica mare de família, ser feliç i aportar moltíssim. Potser on ho té més complicat és en el món rural. Penso que les noves tecnologies poden fer-hi un bon paper.

>Què han suposat les noves tecnologies a la feina?

<Per a les persones cegues ha suposat poder accedir a informació de manera autònoma. Per exemple, avui, Internet ens permet llegir un diari cosa que abans no podíem fer. O tenir més autonomia, tant dins de casa com en el món laboral. El que passa és que les tecnologies, que han de ser el millor aliat de totes les persones, a vegades, es poden convertir en el pitjor enemic, si no es dissenyen pensant en la diversitat. Correm el risc que quedem discriminades i no en puguem fer ús.

>Una part de la seva tasca es dedica a l'accessibilitat

<L'ONCE compta amb un centre d'innovació i desenvolupament, on no només es treballa per aconseguir tecnologies adaptades específiques per a les persones cegues sinó que també treballem per conscienciar als operadors de mercat que ens tinguin en compte a l'hora de dissenyar els seus productes i serveis. Creiem que és un benefici per a tothom, perquè està demostrat que quan es dissenya pensant en les persones discapacitades, al final, se n'acaben beneficiant moltes més.

>Posi algun exemple.

<La Televisió Digital Terrestre. Estem a 500 dies de l'apagada tecnològica i encara no hi ha uns criteris tecnològics i de funcionament per garantir que el seu accés també sigui possible per a les persones cegues i deficients visuals. Estem parlant de menús que es mouen a la pantalla i que si no van amb veu no els podem utilitzar de manera autònoma. O una cosa tan senzilla com un electrodomèstic que, actualment, tota la informació surt a través d'una pantalleta, si el comandament no té veu, ens podem quedar sense poder utilitzar un microones, un rentaplats o qualsevol aparell.

>Com a deficient visual, com va viure el trànsit de perdre la vista?

<Tenia 9 anys... Al principi amb molta confusió. No sabia el que em passava. Em tenia que aixecar per poder veure la pissarra i em costava cada vegada més llegir els llibres. Arran d'això vaig anar de metge en metge, perdent la visió. Ho passava malament a l'escola, després a l'institut encara pitjor, perquè la distància és més llarga i has de funcionar de manera autònoma i si no trobava la comprensió dels mestres, a vegades era difícil, adaptar-se a les classes. Sempre he tingut bons companys i ens ajudàvem mútuament a l'hora de prendre apunts. Recordo amb més dificultat l'adolescència, quan comences a sortir al carrer amb els teus amics i amigues i, evidentment, no vas amb un cartell i com que la gent no sap què veus, et trobes amb situacions, que ara no m'afecten, però quan era petita, sí.

>Com es va orientar professionalment?

<Em va influir el fet d'entrar a formar part de l'ONCE. Davant l'oferta dels serveis de formació, em vaig decidir per estudiar informàtica de gestió i, a partir d'aquí, vaig iniciar la meua trajectòria professional.

>Els infants cecs han d'anar a una escola especial o s'han de barrejar amb els altres?

<En general, som partidaris que s'integrin a les escoles normalitzades. Això sí, necessiten el suport d'un professional preparat, com és el cas dels professionals de l'ONCE, que assessoren els mestres a les escoles normalitzades, reforcen alguns aspectes d'aprenentatge del nen o nena, els faciliten els materials adaptats, com llibres en Braille, mapes en relleu, tecnologies adaptades a l'ordinador, etc.

>A casa, quines són les coses que cal adaptar en termes generals?

<S'ha de mirar que no hi hagi ni cantells, ni sortints perillosos. Les portes sempre han d'estar obertes del tot o tancades del tot. Els colors han de ser contrastats. Evidentment, seria ideal que els aparells electrodomèstics fossin adaptats...

>Però ara mateix hi ha poc.

<Molt poquet. Els estris de cuina han de tenir unes característiques que no trobes i ens adaptem com podem. Entre altres coses oferim productes del dia a dia a les persones cegues, des d'un aparell petit per enfilat agulles de manera autònoma a un parxís, qualsevol cosa que ens pugui facilitar el dia a dia.

>I al carrer, quins són els principals problemes?

<Les barreres arquitectòniques, les de transport i les de comunicació. Fonamentalment, a les persones cegues ens preocupen molt les bastides mal senyalitzades que posen en risc la integritat d'una persona. Moltes vegades els responsables de les obres no actuen amb el rigor que caldria.

>Per aconseguir l'autonomia pel carrer: bastó, gos o res?

<Depèn en gran part de la persona. Hi ha persones cegues que no volen tenir un gos pigall, perquè no els agraden els gossos, perquè no volen agafar-li *carinyo*, en fi... Aquestes persones han de funcionar amb bastó. Per utilitzar un gos pigall has d'haver-te rehabilitat abans. El gos no és un GPS que et porta on vols. Sempre necessitem el bastó, el gos pigall o una altra persona que ens acompanyi.

>Un tema que ha sortit molt a la premsa és que heu votat sols per primer cop. Què va sentir?

<És un pas molt important cap a la normalització de les persones cegues i que no té volta enrere. Crec que a les properes eleccions hi haurà més persones que s'afegiran al vot accessible.

>Ara, el que falta són persones discapacitades en càrrecs públics.

<Al Congrés dels Diputats, arran d'un diputat en cadira de rodes, s'ha aconseguit que els banys siguin adaptats. Nosaltres, les persones discapacitades representem un 9% de la població. Crec que hauríem d'aspirar a un 9% però n'estem lluny. Alguns polítics ens haurien de tenir més presents per avançar en el camí d'aconseguir que les persones cegues i discapacitades siguin ciutadanes de ple dret. ■

Manolita Sanz

el llenguatge ha de l'experiència

Si la paraula fa la cosa...

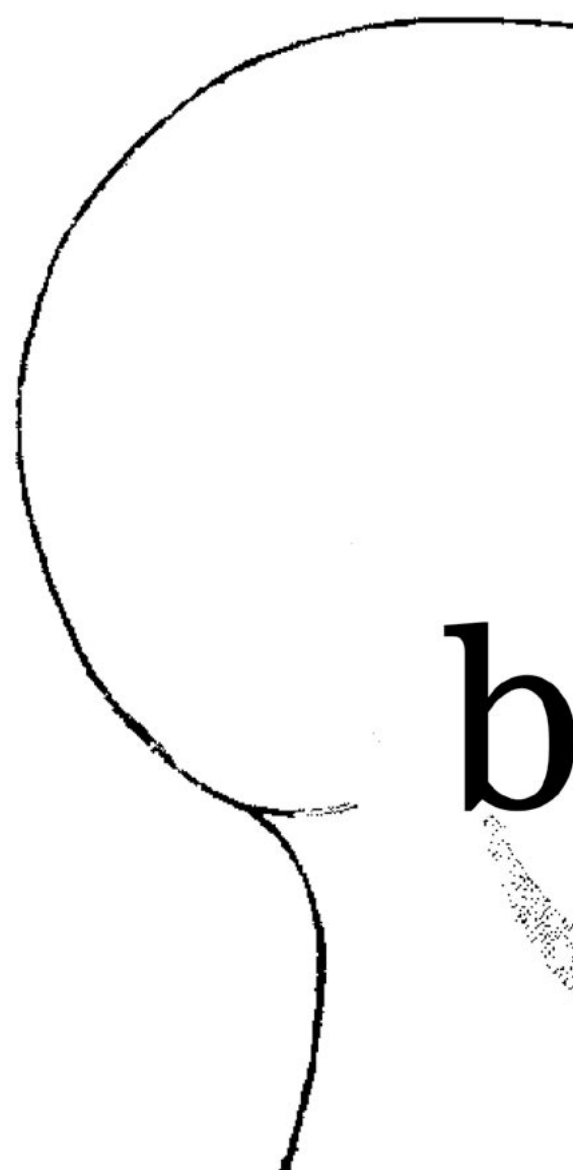
Per **Oriol Izquierdo** *

Quan una persona es disposa a explicar alguna cosa, activa un procés de tensió entre la cosa que vol explicar i les paraules que utilitza per fer-ho. Si en aquest procés hi intervé la voluntat creativa parlem d'escriptura literària. Però d'escriptura literària n'hi ha de moltes menes: hi ha escriptors i escriptores que posen tota l'atenció en la cosa que expliquen i consideren el llenguatge només un instrument; d'altres donen tot el protagonisme a la investigació expressiva, i aleshores la cosa pot esdevenir mer pretext casual; ara bé, la majoria d'escriptores i escriptors fan experiència de la tensió entre tots dos vectors, la cosa que volen explicar i l'estil, la importància de cadascun dels quals admet totes les combinatòries i gradacions imaginables. Pel meu gust, l'escriptura literària tendeix a ser més plena quan aquesta tensió hi és i s'arriba a aquell rar punt de simbiosi que fa que sembli que la cosa només podia ser dita d'aquella manera, i que en ser dita ha esdevingut definitivament real. Perquè aquesta és la força de la paraula, i molt especialment de la paraula literària: el llenguatge reflecteix la realitat; i alhora, en reflectir-la, la recrea i en crea de nova.

Anem una mica més enllà. Quan una persona es disposa a explicar alguna cosa, les paraules que utilitza parlen per ella. Vull dir que diuen molt d'ella mateixa, de la seva mirada sobre la realitat, de la seva capacitat d'anar a remolc de les paraules i els llocs comuns que expressen o, per contra, de sacsejar la consciència redescobrint el valor de les paraules. El llenguatge reflecteix l'experiència de la persona que parla, tant si n'és conscient com si no. Però en la mesura que n'esdevé conscient pot reaccionar davant aquesta experiència, acceptant-la positivament o rebutjant-la i aspirant a transformar-la.

Per això es pot entendre que un dels cavalls de batalla per aconseguir una efectiva igualtat entre homes i dones sigui l'ús –no en l'escriptura literària sinó en els actes de comunicació quotidiana– d'un llenguatge sense marques de gènere que es puguin percebre com a discriminadores. El mal és si les marques de gènere acaben essent substituïdes mecànicament, i encara més si aquesta substitució és exigida o imposada, per exemple, a tots els oradors/es. Perquè la substitució mecànica pot acabar essent només un vernís en la superfície gràcies al qual ens podem estalviar una transformació veritable de l'ús del llenguatge i, en conseqüència, de la realitat que expressa. ■

* Director de la Institució de les Lletres Catalanes

Ve de reflectir l'existència de les dones?

IL·LUSTRACIÓ: FERRAN FERNÁNDEZ

Ve de lluny i està documentat

Per Eulàlia Lledó Cunill *

La llengua –com un guant, com una radiografia– des de sempre ha possibilitat que s'hi reflectissin i s'hi poguessin emmirallar la saviesa, els sentiments, l'experiència, els sabers de les dones.

Sense apartar-nos de la llengua d'aquestes línies, ja en el primer text del qual es té constància, és a dir, en la traducció al català del *Forum iudicum*, en el *Libre jutge* (finals del segle XII), un dels primers textos jurídics catalans que es conserven, es pot veure perfectament anomenada i ben presentada la capacitat de testar tant del sexe femení com del masculí: «Volontat d'aquel o d'aqela que testa en sa vida».

Dos segles més tard, un dels primers receptaris europeus, el llibre de cuina català conegut com el *Libre de Sent Soví*, en les primeres pàgines defineix la cuina d'una manera tan actual com bella i poc pesada: «La qual cosa [la cuina] és una de les gentileses que hom deu saber e fer entendre a totes natures de gents; ço és a homes i a dones, de qualsevulla estament que sia».

Un diccionari tan poc suspecte de feminisme com és el de l'IEC, ho posa de manifest també nombroses vegades: **besnét -a**: «Fill o filla d'un nèt o neta», **abacial**: «adj. Relatiu o pertanyent a l'abat, a l'abadessa o a l'abadia», **camperol -a**: «2 m. i f. Pagès, pagesa»... El mateix diccionari mostra que l'ordre d'aparició de femení i masculí és intercanviable i, així, presenta definicions que visualitzen primer les dones: **sàbat**: «2 Reunió nocturna de bruixes i de bruixots», **cossatge**: «1 m. Tronc de la dona o de l'home quant a la seva configuració o a les proporcions»... D'altres diccionaris, per exemple l'Alcover-Moll, documenta bastant abans *costurera* que no pas *costurer* i posa de manifest així, que el femení no necessàriament es forma a partir del masculí. Es fa difícil pensar que la paraula *infermera* s'ha format a partir d'*infermer*.

Sense gairebé ni adonar-nos-en, hem enriquit i fet més real la denominació de les antigues APA (associació de pares d'alumnes) per AMPA (associació de mares i pares d'alumnes). La llengua crea sense cap problema nous genèrics a mida que els necessitem (*alumnat, voluntariat, professorat*...).

Que la llengua reflecteixi l'experiència de les dones depèn –i és estricta responsabilitat– de qui la usa: som les persones les qui limitem i esbiaixem la llengua i no a la inversa. ■

* Filòloga

Activitats, projectes i r que aporten una mirada de gènere

La ministra d'Igualtat, Bibiana Aído, va dir en la primera Universitat d'Estiu de les Dones de Cornellà:

**“El coneixement no és universal
quan es fa servir de manera esbiaixada”**

L'acte, organitzat per la Universitat de Barcelona i l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat, va comptar per la inauguració amb la ministra d'Igualtat del Govern espanyol, Bibiana Aído. En la seva intervenció va destacar la necessitat que les universitats i la comunitat educativa incorporin el principi d'igualtat d'oportunitats en el disseny curricular. “Les universitats, va afirmar, han d'incorporar la perspectiva d'igualtat entre dones i homes i les relacions de gènere per aconseguir una societat lliure de prejudicis i d'estereotips sexistes”. Al mateix temps també es va manifestar clarament a favor de les estratègies transversals en les polítiques públiques per passar de la igualtat formal a la real.

En l'acte d'inauguració també van intervenir el director del programa d'estiu de la Universitat de Barcelona, Agustín González, la presidenta de l'Institut Català de les Dones, Marta Selva, la presidenta delegada de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, Imma Moraleda i

l'alcalde, Antoni Balmón. Tots van coincidir en assenyalar la necessitat d'unir teoria i pràctica i de treballar per a la igualtat des de la proximitat.

La Universitat, que es va celebrar del 14 al 18 de juliol, ha comptat amb 139 alumnes inscrites en els quatre mòduls: *Les dones i les filosofies*; *La veu de les dones a les diferents religions*; *Les dones i la cultura: absències i distorsions* i *Polítiques de gènere*.

El programa es completava amb una oferta de tallers, concerts i taules rodones que ha comptat amb una participació que va superar les 150 persones.

L'experiència ha estat del tot positiva i enriquidora i esperem en els propers anys continuar organitzant aquesta i altres activitats de caire formatiu, de lleure i de participació. ■

Judith Ibáñez

*Comissionada Polítiques d'igualtat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat*

FOTO: ISIDOR FERNÁNDEZ. CITILAB

La violència de gènere des de la planificació urbana

La planificació urbana des d'una perspectiva de gènere fa una mirada a les ciutats no només veient-les com un espai físic, sinó com espais de desenvolupament social, econòmic, cultural i ambiental. A la dècada dels 90, urbanistes feministes van iniciar un debat teòric per introduir la perspectiva de gènere en aquest àmbit, històricament masculinitzat, qüestionant el model racional de planificació urbana que només se centrava en els aspectes físics de les ciutats, obviat els socials. En diversos països s'impulsa l'estudi de la violència de gènere des de la planificació urbana per crear ciutats més segures per a les dones.

Resposta Municipal a la Violència de Gènere: Avaluació de les Iniciatives d'Atenció, Sensibilització i Prevenció a Vilafranca del Penedès, és un projecte que s'ha dut a terme aquest estiu a la nostra ciutat, fruit de la col·laboració entre el Pla per la Igualtat de l'Ajuntament i Sara Ortiz Escalante, una estudiant del Màster de Planificació Urbana de la Universitat de Illinois a Urbana-Champaign, amb l'objectiu d'avaluar la resposta municipal a la violència de gènere de forma integral.

S'han entrevistat membres de la Comissió Tècnica contra els Maltractaments, de la comunitat educativa, caps de servei de l'ajuntament, representants d'entitats de dones, de col·lectius d'immigrants i professionals de la Generalitat i la Diputació de BCN. Aquestes entrevistes han permès avaluar el protocol d'atenció a les víctimes, les iniciatives dutes a terme en l'àmbit municipal per eradicar la violència de gènere, la prevenció als centres d'ensenyament, així com les línies d'actuació promogudes a nivell autonòmic.

Esperem que els resultats obtinguts ofereixin una radiografia de com es viu i es treballa la problemàtica a Vilafranca i que ens permetin reforçar aquelles polítiques que funcionen, així com crear-ne de noves per continuar treballant en l'eradicació de la violència de gènere. ■

Lourdes Sánchez López

*Regidora del Pla per la Igualtat
Ajuntament de Vilafranca del Penedès*

reflexions des de les polítiques locals

1999+10: Cap al II Congrés de Dones de Barcelona

L'any 1999 el Consell de Dones va organitzar el I Congrés de Dones de Barcelona. Amb la participació de més de 2.000 dones, aquell Congrés esdevingué una fita històrica tant pel moviment com per les polítiques d'igualtat de gènere locals. La seva celebració representà el reconeixement explícit de les organitzacions de dones i feministes com a interlocutores fonamentals per a la presa de decisions en polítiques públiques. Un espai per impulsar accions per a la participació efectiva de les dones en les decisions sobre la ciutat.

Han passat gairebé 10 anys i, de mica en mica, s'ha anat incorporant la perspectiva de gènere en les polítiques municipals. Ara és temps de fer balanç i de construir noves iniciatives. Per això els dies 16 i 17 d'octubre de 2009 celebrarem, al Centre de Convencions del Fòrum, el II Congrés de Dones de Barcelona. Podrem fer repàs d'aquests 10 anys de polítiques d'igualtat, analitzar els canvis que s'han produït i fer noves propostes.

Val a dir que fa més de dos anys que des dels Consells de Dones de la ciutat i de districte i des de les diferents entitats de dones es treballa per construir els discursos que es portaran a debat en el II Congrés. Per tant, com ja es va fer en el primer, s'ha endegat un ampli procés participatiu que haurà de concloure amb la definició dels eixos centrals del proper Pla Municipal per a les Dones. Des de la Comissió Permanent del Consell de Dones, s'ha volgut reivindicar com a eix central del Congrés el paper de les dones com agents de transformació social i la seva aportació

Plenari del Consell de Dones de Barcelona

a la cohesió social de la ciutat visualitzant i donant valor a la participació i les aportacions específiques que les dones han fet en tots els àmbits de la societat. Totes les barcelonines estem convidades a participar i a compartir el nostre saber per fer del II Congrés de Barcelona l'espai de construcció de les bases de les futures polítiques d'igualtat de gènere pels propers 10 anys. ■

Elsa Blasco i Riera

*Regidora de Dones
Ajuntament de Barcelona*

'Estar' dones: entre el pensament i la praxis

Davant l'evidència que la realitat de les dones contemporànies ha canviat significativament en les últimes dècades tot i que aquesta realitat segueix impregnada de situacions de desigualtat i discriminació per raó de gènere, cal continuar reflexionant sense deixar la praxis activa. També cal treballar sense deixar de reflexionar, de forma holística, sobre els continguts i paradigmes, alhora que planifiquem i apliquem polítiques per potenciar la igualtat real i eradicar qualsevol manifestació de les restes del patriarcat i l'androcentrisme vigent.

En aquest marc esperançador però alhora contradictori, un dels conceptes claus hauria de ser el sincretisme com a model funcional que, sense adonar-nos, ha acompanyat les dones en el seu procés de transformació del món. Una lectura literal d'aquest terme parla d'un sistema que vol conciliar i fer coincidir en una forma única, doctrines, discursos i posicions d'esferes diferents.

El sincretisme pot tenir una accepció altament positiva i absolutament necessària en el posicionament i funcionament del feminisme institucional i de les dones feministes que han penetrat activament en les institucions (sempre cercant l'equilibri

entre la reflexió, la deconstrucció i la construcció de continguts i estructures), que és la creació de discursos i argumentacions amb la definició, la planificació, implementació i avaluació de polítiques i actuacions des de la pràctica activa.

La necessitat de trobar estratègies concretes per aconseguir la igualtat, incorporant transversalment la perspectiva de les dones en totes les polítiques i accions, no pot fer oblidar la importància de continuar creant pensament.

Una postura feminista sincrètica, que no renuncia al postulat estar-dona sense deixar de ser-dona al món, ha de contemplar també l'actuar-dona de la pràctica política transformadora i solidària. Només així la realitat de les dones contemporànies canviarà de forma potencial i, sobretot, de manera real. ■

Lluïsa Moret

*Regidora de Polítiques per a la Igualtat de Gènere
i Nous Usos del Temps
Ajuntament de Sant Boi*

Barcelona Activa elabora el seu Pla d'Igualtat d'Oportunitats

Barcelona Activa des de la seva creació, el 1986, s'ha convertit en un referent local, estatal i internacional en el suport a la gent emprenedora, la innovació, la millora professional i la creació d'ocupació.

En aquests anys s'ha viscut de prop la incorporació de les dones al món laboral i al teixit empresarial i s'han produït avanços, quantitatius i qualitatius. Avui, Catalunya, i en concret Barcelona, té les taxes d'ocupació i d'activitat femenina més elevades de la història, superiors a les de l'Estat espanyol i d'alguns països europeus.

S'han fet molts avenços a nivell legislatiu per reconèixer la igualtat de drets, però cal seguir treballant per eradicar prejudicis que encara estan arrelats en la nostra cultura.

Barcelona Activa ha contribuït amb els seus serveis en aquest fenomen, un dels més rellevants del segle XX i vol continuar fent-ho fins assolir un desenvolupament econòmic equitatiu, competitiu i sostenible; i com empresa compromesa en aplicar criteris ètics i socials en la seva gestió, ha pres ara la iniciativa d'elaborar un Pla d'Igualtat d'Oportunitats.

El repte de l'equitat

1. Assolir la igualtat real entre dones i homes en el treball eliminant estereotips, actituds i obstacles que dificulten l'accés

a determinats llocs de treball en igualtat.

2. Promoure mesures que afavoreixin la incorporació, la permanència i el desenvolupament de la carrera professional de les persones treballadores, amb una participació equilibrada en tots els nivells i categories.

3. Aplicar criteris d'igualtat, ètics i de responsabilitat social, en totes les seves activitats, tant de caràcter intern com extern.

A dia d'avui ja s'ha dut a terme una sèrie d'accions en aquesta línia:

- S'ha creat una comissió de treball formada per la direcció de l'empresa i el comitè;
- S'ha dotat a l'empresa amb la figura de l'agent per a la igualtat, que forma part d'aquesta comissió de treball
- Es treballa en la diagnosi de la situació per després dissenyar

les mesures a aplicar i, paral·lelament, es posen en marxa un seguit de mesures, algunes d'elles que ja s'aplicaven però no estaven contemplades en cap reglament, i d'altres que milloren les que ja existien. ■

Dolors Carvajal

Agent per a la Igualtat
Barcelona Activa

La Diputació de Girona posa a la disposició dels ajuntaments una xarxa d'agents locals per promoure la igualtat

La Diputació de Girona posa en marxa aquest mes de setembre una xarxa d'agents locals per la igualtat. En total són 15 agents, que treballaran per promoure la creació d'estructures i programes en l'àmbit local que fomentin la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'àmbit laboral. La Diputació gironina ofereix als ajuntaments que ho sol·licitin, la signatura d'un conveni, que els permetrà disposar durant tres anys de la figura d'un agent local d'igualtat. Durant els dos primers anys de conveni la

Diputació subvenciona al cent per cent la tasca d'aquest tècnica que tindrà com a finalitat, afavorir la inserció i la millora de les condicions laborals de les dones.

Des d'aquest mes de setembre els agents d'igualtat ja seran operatius i la primera tasca encomanada és que realitzin una anàlisi exhaustiu de possibles situacions de desigualtat en l'àmbit local i comarcal on treballin, per poder confeccionar amb posterioritat un pla d'actuació que contemplarà principalment:

- La promoció de la transversalitat dins de la pròpia administració per tal que totes les polítiques locals incorporin la perspectiva de gènere, a la vegada que impulsin una cultura d'igualtat
- Fomentar a dins de l'àmbit laboral l'ús d'un llenguatge no sexista
- Dissenyar i coordinar programes que fomentin la igualtat d'oportunitats en el treball
- Afavorir la inserció laboral de dones en situació d'atur
- Fomentar la corresponsabilitat i la conciliació de la vida laboral i familiar

Cal que aquestes 15 agents també destinin part de la seva tasca a prevenir i tractar l'assetjament sexual i moral de les dones en l'àmbit laboral i que vetllin per la igualtat retributiva entre homes i dones. També oferiran assessorament a les empreses del municipi

o de l'àmbit territorial, en l'elaboració del seu propi pla d'igualtat. El desplegament d'aquesta xarxa d'agents locals s'iniciarà aquest mes de setembre fins l'agost del 2011. ■

Amaranta Gibert

Balanç d'un any de feina

Més de 2.100 dones participants en els programes adreçats a dones amb dificultats específiques d'inserció en el mercat laboral, 4,2 milions d'euros durant 2007 i 4,8 milions durant 2008 són algunes de les xifres d'un any d'existència de la Direcció General d'Oportunitats en el Treball.

Per **Manolita Sanz**

Sara Berbel, directora general d'Oportunitats en el Treball, fa balanç d'aquest temps: "Hem tirat endavant projectes destinats a promoure la igualtat d'oportunitats de les dones en el mercat de treball des d'un punt de vista transversal. Però això, ho hem fet, tant des del vessant d'afavorir la millora i actualització de les competències personals i professionals de les dones, com per aprofundir en el teixit empresarial i sindical". En conseqüència, segueix: "Hem fet formació en igualtat d'oportunitats dels delegats i delegades sindicals i hem promocionat els plans d'igualtat a les empreses". Pel que fa a l'àmbit de l'administració s'ha desenvolupat un projecte per incorporar 100 agents d'igualtat a ajuntaments de Catalunya, conjuntament amb les diputacions amb un cost de més de sis milions d'euros.

A la promoció de directives, la lluita contra el famós sostre de vidre, s'hi han dedicat tres programes, *Jo, directiva* per a la formació de dones predirectives, el programa *Àgora* per directives i emprenedores i *Ariadna: Xarxa de Dones mentores*.

També cal remarcar les 300 dones, tant en actiu com en atur, que han desenvolupat projectes per crear la seva empresa, mitjançant els ajuts per a la formació i acompanyament de dones emprenedores.

Dones a tots els àmbits laborals

El gruix més important dels recursos per a dones amb dificultats específiques d'inserció en el mercat laboral, 2,9 milions d'euros, ha anat a les dones amb risc d'exclusió social o dins del llinar de la pobresa, dones soles amb responsabilitats familiars i d'altres. Sara Berbel explica que aquesta línia és prioritària, a causa de la precarietat del mercat laboral de les dones. "Estem avançant en la

formació i inserció de dones en professions on estan infrarepresentades i hem aconseguit alguns èxits incorporant dones com a agents forestals, caps de cuina, conductores d'autobús i taxis, entre d'altres".

La inserció laboral, però, queda coixa, si, a la vegada, no es canvien els repartiments de tasques fora del treball entre homes i dones. Sara Berbel ho té clar: "Les dones dediquen moltes més hores del seu temps personal que no pas els homes a les tasques domèstiques i de cura i atenció a persones dependents".

'A la feina, iguals'

A finals de l'any 2007, la direcció general d'Oportunitats en el Treball va llançar la campanya publicitària *A la feina, iguals* que va obtenir un bon ressò mediàtic. Enguany, seguiran amb aquest lema, però obren una nova línia de programes per afavorir canvis

culturals i de valors vers la igualtat d'oportunitats en el treball, promovent accions de sensibilització i difusió per transformar els estereotips de gènere en el món de l'ocupació.

Les menys afectades per la crisi

Pel que fa a la crisi econòmica i la seva repercussió en el mercat de treball de les dones, Sara Berbel considera que "encara que les previsions econòmiques més recents apunten cap a una desacceleració de les economies catalana i espanyola, tot sembla indicar que els sectors més perjudicats són els lligats a la construcció i la indústria, en els quals les dones estan poc representades. Segons l'EPA, l'augment de la desocupació estimada al primer trimestre de l'any ha estat més moderada en el cas de les dones que en el dels homes". Encara que com

remarca "no hem d'oblidar que la taxa d'atur femenina és superior a la masculina i que per tant hem de continuar promovent mesures per afavorir la incorporació i millora de l'ocupabilitat de les dones". ■

“ Hem aconseguit alguns èxits incorporant dones com a agents forestals, caps de cuina, conductores d'autobús i taxis, entre d'altres. ”

Posem de cara a la paret:

- > **Associació Catalana de la Premsa Gratuïta**
- > **Videojocs violents i masclistes**

A càrrec de **La Cantant Calva**

Exclusivitat masculina

L'Associació Catalana de la Premsa Gratuïta (ACPG) organitza pel novembre les III Jornades Internacionals per parlar del seu sector. Per tal de "plantejar un debat realista", com diu el fulletó que han editat per donar a conèixer la trobada, han convidat a una dotzena llarga d'especialistes en gestió i estratègia empresarial, els quals analitzaran les tendències actuals i les formes de superar la crisi. Sembla que la gent de l'ACPG, malgrat dir que "no gira l'esquena al context actual", s'oblida completament que si volem fer un *debate realista* tenint en compte el *context actual* no podem excloure les dones. Però, ai las! resulta que els ponents de les Jornades són tot homes i només hi haurà una dona que s'encarregarà de moderar un dels debats. De quina realitat i de quina actualitat estan parlant? O es que la premsa i les crisis econòmiques són coses d'homes? ■

Aprenent a fer mal

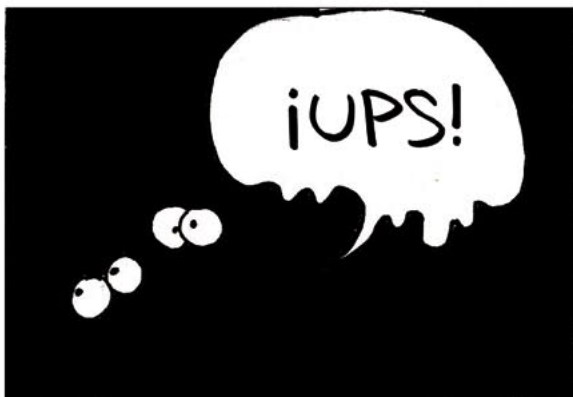
Atenció mares i pares que sense adonar-nos-en poden contribuir a legitimar i reforçar la violència contra les dones a partir de videojocs que si bé s'anuncien per adults, es poden descarregar fàcilment de la xarxa.

En el seu informe, Amnistia Internacional cita l'estudi *Amb la violència cap a les dones no s'hi juga*, que posa de relleu que molts videojocs recreen els estereotips discriminatoris contra les dones i "banalitzen els seus drets humans". El treball d'Amnistia posa exemples vexatoris per a la integritat femenina com el de *Grand theft auto: Sant Andreas*, un joc creat per la subcompanyia Rockstar North, filial de Rockstar Games per PlayStation 2, Xbox y PC. Es tracta d'un videojoc en el qual els protagonistes poden agredir a prostitutes; el *Benki Kuosuko*, és un joc de Flash que permet al jugador torturar una noia japonesa que està lligada introduint diversos objectes per la vagina o l'anus; o el *Sociolotron*, un joc de rol que inclou violacions contra dones i esclavitud sexual que tenen conseqüències, com la transmissió de malalties sexuals o embarassos no desitjats. ■

Sobrevivint en parella

Per Nani

<http://tiraconicamagola.blogspot.com/>

dones

Punts de
distribució

El Drac

Passeig del Blai, 61
17800 Olot
tel.: 97 226 10 30

Llibreria Pròleg

Dagueria, 13
08002 Barcelona
tel./fax: 93 319 24 25
llibrieriaproleg@llibrieriaproleg.com

Llibreria Cap i Cua

Torrent de l'Olla, 99
08012 Barcelona
tel.: 93 415 60 82

Kioskero

Facultat de Ciències
de la Comunicació
08193 Bellaterra
tel.: 93 581 20 70

Llibreria Viladrich

Despuig, 22
43500 Tortosa
tel.: 97 744 12 32
97 751 03 01
llibreria@viladrich.com

Llibreria El Cau Ple de Lletres

Cremat, 15
08221 Terrassa
tel./fax: 93 780 39 49

Llibreria Robafaves

Nou, 9
08310 Mataró
tel.: 93 790 55 82
fax: 93 790 65 96
robafaves@robafaves.com

Llibreria Caselles

Major, 46
25007 Lleida
tel.: 97 324 23 46
caselles@lleida.com

Llibreria La Capona

Gasòmetre, 41
43001 Tarragona
tel.: 97 724 12 33
lacapona@nil.fut.es

Llibreria Les Voltes

Plaça del Vi, 2
17004 Girona
tel.: 972 20 19 69

Llibreria/Papereria Kronos

Rambla, 209
Sabadell
tel.: 93 726 56 11

Llibreria Paideia

Santiago Russinyol, 40
08190 St. Cugat del Vallès
tel.: 93 674 03 14

Llibreria La Gralla

Plaça Cabrits, 5
08400 Granollers
tel.: 93 879 49 70

Llibreria Les Punxes

Rosselló, 260
08008 Barcelona
tel.: 93 457 74 74

Quiosc Joan

Urgell-París
08036 Barcelona

La Central

Mallorca, 237
08008 Barcelona
tel.: 93 487 50 18
informacio@lacentral.com

La Llibreria

Ciutadans, 15
17004 Girona
tel.: 972 20 48 18

Llibreria col·lector

Pau Claris, 168
08037 Barcelona
tel.: 93 215 81 15

Ofi-Escolar Estel S.L.

Carme, 40
25300 Tàrraga
tel./fax: 973 310 337
info@ofi-escolarestel.com

Mediterrània espai fòrum

C./Tarongeta, 24-26
17200 Palafrugell (Girona)
972 30 04 78
info@mediterraniaespaiforum.com

Llibreria-papereria La tralla

Carrer de la Riera 5 i 9
08500 Vic (Osona)
tel.: 93 885 32 28
info@latralla.com

dones

Butlleta de subscripció

- ☐ Em subscric a la revista **Dones** pels quatre números de l'any per l'import total de 10 €
- ☐ M'interessa l'oferta especial dels primers 31 números de la revista **Dones** per un import de 62 € + despeses d'enviament
- ☐ Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:

Nom _____

Cognoms _____

Adreça _____

Població Codi postal _____

Telèfon _____

Adreça electrònica _____

Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte
número _____

del banc o caixa _____

Associació de Dones Periodistes

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal,
per fax al **93 317 83 86** o bé per correu electrònic: **adpc@adpc.cat**

El valor de ser dona

Fotos i text per **Roser Vilallonga**

La dona segueix sent explotada arreu del món. Les lluites feministes varen aconseguir en el darrer segle reduir diferències entre els homes i les dones, sobretot en els països desenvolupats, però la igualtat segueix sent un objectiu encara molt llunyà. Són poques les dones que ostenten càrrecs de responsabilitat en les empreses i grans multinacionals, i per accedir-hi han de demostrar que valen el doble que els seus companys masculins, i no sempre cobren com ells. La majoria de les dones de classe mitja-baixa han de treballar per arrodonir l'economia familiar i això suposa que finalment acaben treballant, cuidant-se de la casa, dels fills i, a vegades, dels pares. Malgrat les noves lleis de conciliació familiar és difícil abastar-ho tot i sovint s'acaba renunciant al temps que s'haurien de dedicar a elles mateixes. Pitjor ho tenen aquelles que viuen en països poc desenvolupats on encara se les considera ciutadanes de segona o tercera. A molts llocs del nostre planeta se les tortura, discrimina i criminalitza només pel fet de ser dones i se les considera una extensió sense valor del ser masculí. Voldria que aquestes imatges de dones que tenen cura de criatures i persones malaltes fossin un homenatge al seu esforç i valentia.

Malalts de paràlisi cerebral. Centre escolar de l'Associació ASPACE a Montjuïc. Una gran part de la teràpia va destinada a la rehabilitació i estimulació sensorial. Foto: Roser Vilallonga

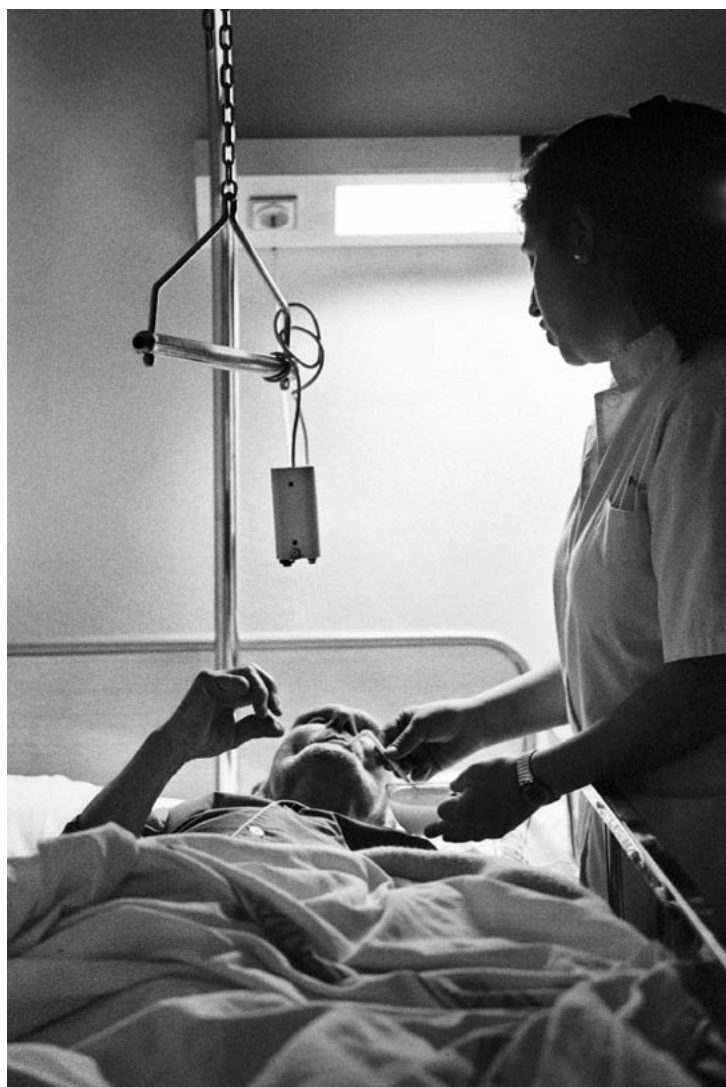
Malalts de paràlisi cerebral. Centre de teràpia ocupacional de l'associació ASPACE al carrer Bilbao, 95-97, de Barcelona. Les classes de rehabilitació són imprescindibles per donar als malalts una millor qualitat de vida. Foto: Roser Vilallonga

Una de les infermeres acaba rendida intentant que un pacient faci la rehabilitació i camini. Barcelona 1993. Foto: Roser Vilallonga

El procés d'allargament de les tíbies de Sandro ha durat dos anys, ara Sandro es prepara per a l'operació dels fèmurs, que significaran 15 centímetres més. Sandro haurà crescut en total 30 centímetres, els necessaris per ser normal
Foto: Roser Vilallonga

Roser Vilallonga és una fotògrafa que, tot i haver començat a la professió quan ja rondava la trentena, ha assolit un lloc indiscutible en la fotografia de reportatge, per la seva capacitat de copsar espais i persones i donar-los significat històric. Ha participat en més d'una vintena d'exposicions entre individuals i col·lectives i pel seu treball ha rebut premis que li reconeixen la seva qualitat artística. Actualment treballa com a fotoperiodista al diari *La Vanguardia*.

Hospital de Perecamps. A la nit una infermera ajuda a l'Àngel -que ha patit una embòlia- a prendre's la llet i les pastilles. *Foto: Roser Vilallonga*

A la feina, les mateixes oportunitats per a tothom

La Diputació de Girona i la Generalitat han creat una xarxa d'agents locals que vetllaran per la igualtat en el treball als municipis gironins. Quinze agents locals desenvoluparan i promocionaran el principi d'igualtat de la ciutadania a totes les empreses de la demarcació.

Es tracta de detectar les possibles situacions de desigualtat que es produeixin i confeccionar plans d'actuació que incorporin la perspectiva de gènere, impulsin una cultura d'igualtat i fomentin l'ús del llenguatge no sexista.

L'objectiu de la Diputació de Girona és afavorir la inserció i la millora de les condicions laborals de les dones, perquè homes i dones tinguin les mateixes oportunitats.

Diputació de Girona

221 MUNICIPIS

'Roscos' cibernètics

La delirant aventura de buscar parella per Internet

Què pot fer una dona de 52 anys que vol conèixer homes (o dones, segons el cas) i que no té temps o ganes per anar de bars o discoteques? Apuntar-se a les excursions de l'Imerso, fer un curs d'electrònica per a gent gran, jugar a la petanca els diumenges... o apuntar-se a una pàgina de contactes per Internet, antiga, que ets una antiga.

Per **Joana Gallego**

Això és el que vaig fer jo. Primer em vaig dedicar a esbrinar quines pàgines existien i quina m'interessava més. N'hi ha moltes, però la meua experiència es redueix a *Parship* durant sis mesos i *Match.com* durant un any. Les quotes estan al voltant dels 30 euros –encara que hi ha ofertes diverses– i el primer és crear un *perfil* que sigui atractiu.

Parship em va enviar un informe gratuït, on em deia que l'estructura de la meua personalitat era del 62% racional, el 36% emocional i el 2% intuïtiu. Ho sé, ho sé. Sóc un glaçonet. Tinc la patent dels glaçonets. Per això vaig decidir activar el meu 2% d'intuïció i vaig arriscar-me a fer el primer pas.

Alçada i problemes capil·lars

Una vegada que el teu perfil estigui actiu començaràs a rebre invitacions: en *Parship* es diuen *trenca gels* i en *Match.com* *guiños*. Has de saber que hi ha molts homes –no sé si les dones actuaran igual– que després de declarar-te el seu amor etern desapareixen sense deixar rastre. A mi m'ha passat amb molts, i en aquests casos he decidit pensar que van ser abduïts pels extraterrestres o que s'han mort de sobte, actitud més pietosa que considerar-los directament uns impresentables.

La meua experiència a les pàgines de contactes m'ha dut a elaborar dues hipòtesis que tinc en fase de demostració empírica: una, la majoria dels homes que s'anuncien a les pàgines de contactes tenen problemes capil·lars. I dues, la majoria d'homes són baixets. Encara no he pogut establir si existeix una tercera hipòtesi que relacioni les dues anteriors: si la majoria d'homes que s'anuncien a Internet a més de baixets són calbs. O dit d'una altra manera, l'alçada i el cabell es cotitzen a l'alça i, per tant, significa una menor presència d'homes sols amb aquestes característiques en el mercat sentimental.

Algunes regles d'or

El primer manament que em vaig imposar en aquesta aventura va ser que no desitjava entrar en contacte amb homes casats, com aquest: "Hola, estic casat;

necessito aire fresc per avançar a la meua vida. Un petó".

Jo li vaig contestar: "Doncs si necessites aire fresc tingues el valor de separar-te i ja veuràs quina ventada t'entra. Un huracà".

Ell em va contestar que no necessitava separar-se perquè estava "feliçment casat", i afegia: "Clar, ets de les que pensa que els homes busquen posar banyes a la dona i enganyar a les desconsolades solterones i divorciades que l'únic que pretenen és trobar un nuvi formal amb qui poder casar-se, és això, oi?".

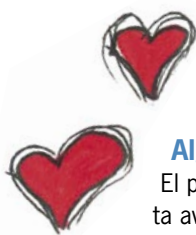
"Doncs, si tan feliçment casat estàs –li vaig contestar–, perquè necessites aire fresc a la teua vida? Una vella solterona amargada de la vida com jo pensa que si les relacions són difícils a dos, imagina't a tres. Salutacions".

El cavaller em va contestar que estava d'acord, però que volia conèixer gent i que Internet li semblava una bona manera per fer-ho.

I tenia tota la raó. A Internet es pot conèixer gent amb molta rapidesa. Jo, en un any i mig he conegut més de 30 homes i he mantingut correspondència o xatejat amb més de 100.

Un altre manament en la meua llista particular és el cas del vidus. S'ha de pensar bé, perquè alguns declaren "haver estat molt feliços" amb la seva dona, i a veure qui és la guapa que pot estar permanentment a l'ombra de la idolatrada Rebeca.... No, estimades. Vull un home que s'hagi hagut d'enfrontar, almenys, al dolor de la ruptura, que hagi passat el dol corresponent i que sigui capaç de viure tres mesos sense parella.

Una altra de les meves regles d'or ha estat no acceptar relacions amb homes molt més joves que jo. Sí, ja sé que Demi Moore o Sharon Stone i d'altres dones estan compromeses amb homes més joves que elles, i que molts cavallers les prefereixen madures, però jo en aquest sentit sóc

de les antigues: no vull arriscar-me a tenir una relació amb un home 15 anys més jove i que al cap de 10 em porti en cadira de rodes a la residència d'ancians mentre ell se'n va a divertir-se al *puticlub*.

Calents, freds i destrempats

He de reconèixer que a la galàxia virtual circula tot tipus de tempearments, i que m'he trobat alguns molt fogosos, com Krusoe:

"Contesta a aquest e-mail si t'agrada l'erotisme virtual, provem... m'agrada el morbo, la conversa picant, sense tabús en el sexe, la dona desinhibida, amb iniciativa...ardent, que s'entrega i rep a la vegada, que gaudeix fins a l'èxtasi".

Li vaig agrair el seu suggerent missatge i li vaig confessar que l'erotisme virtual era molt excitant, però que a mi quan besava la *webcam* en sortien durícies a la llengua.

I també he trobat glaceres, com per exemple, Carbassa,

que me les va donar d'aquesta manera tan elegant: "Jo no busco cap dona; en aquests temes em considero prop del fred absolut -273 graus Celsius-, confins del univers, una mica lluny. Carbassa".

I no han faltat destrempats, aquells que han mal interpretat la ironia i l'humor i s'han empimpat fins a extrems insospitats, com per exemple Armand, que em va contestar així a un correu on jo em negava a continuar el seu joc:

"I tu de què cony vas, ficada en aquest mercat de la carn, com una prostituta del barri vermell d'Amsterdam, exposada en la vitrina, oferint-te a qui estigui disposat a pagar la teva tarifa? Perquè tu has posat un preu a les teves carns en el teu perfil (...) I pel que fa al ressentiment, en el teu cas és evident (...). És una malaltia de la qual convindria que et tractessis"

La veritat és que on més èxit he tingut ha estat més enllà dels mars i oceans, o en d'altres països europeus, d'Àfrica i fins i tot asiàtics, des d'on he rebut declaracions d'amor, propostes de matrimoni i la possibilitat de tenir quatre o cinc fills, tot això en el primer missatge: imagineu el tractament de fertilització per a eugues al qual m'hauria de sotmetre.

Algunes conclusions

Primera: Internet no és ni el millor ni el pitjor sistema per a conèixer gent. Buscar parella per aquest mitjà no és més arriscat que buscar-la en les discoteques, els bars, els congressos, les oficines, els convents o en una coral.

Segona: Sí, és veritat que es pot mentir amb molta facilitat, però sempre s'acaba imposant la veritat si decideixes enfrontar-

te al món real. Perquè si només et quedes darrera la teva pantalla el que et fa falta amb urgència és una psicoteràpia, no una parella.

Tercera: Internet propicia en poc temps una sensació d'intimitat que és molt difícil d'aconseguir en viu i en directe. La seguretat que et dóna la pantalla de l'ordinador fa que el més inhibit dels individus es torni loquaç i fins i tot descarat.

Quarta: No busquis bones maneres. Fins i tot en aquells que ja tenen una edat. Ocults per l'anonimat, poden deixar d'escriure o desaparèixer del mapa sense sentiment de culpa ni de traïció. És el que més m'ha costat d'entendre, el que més m'ha descon-

certat i, fins i tot, el que m'ha causat una mica de pena, per la manca de valentia i honestetat amb la qual anem pel món.

Cinquena: Es nota que els homes han tallat el bacallà durant segles, per la manca de complexos amb què van per la vida. Tinc per a mi que aquest xollo s'acabarà aviat, perquè a partir d'ara la *miembra* que els penja entre les cames no serà suficient argument per atraure l'interès de les dames. A més d'això, crec que hauran de rentar-se de tant en tant, treure's la caspa i perdre la panxona. I això, amics i amigues, costa temps i diners. I sinó que ens ho preguntin a les dones, que d'això en sabem un munt. ■

FOTO: PILAR VIMERO

Cristina Fernández Cubas o la discreció de l'excel·lència

Per M. Eugenia Ibáñez

Després de gairebé 30 anys de carrera literària, Cristina Fernández Cubas es retrobarà a les llibreries amb la totalitat de la seva obra, o, com a mínim, amb el millor d'ella. A l'octubre, l'editorial Tusquets publicarà *Todos los cuentos*, un volum que reunirà els 20 relats dels seus cinc anteriors llibres, des de *Mi hermana Elba*, de 1980, fins a *Parientes pobres del diablo*, del 2006, a més a més d'un breu text inacabat d'Edgar Allan Poe al que nou autors, entre ells Fernández Cubas, van donar finals diferents en un títol col·lectiu aparegut l'any 1997. Els 21 contes permetran a uns completar la lectura d'una obra convertida en referent del gènere i, a altres, descobrir i sorprendre's amb una literatura de gran qualitat i extremadament original, però tapada per les modes a l'ús o les campanyes mediàtiques.

Fernández Cubas (Arenys de Mar, 1945), llicenciada en Dret i periodista en temps de joventut, és un cas singular. La seva obra —els cinc llibres de relats, dues novel·les (*El año de Gracia* i *El columpio*) i una peça teatral (*Hermanas de sangre*)— no ha tingut crítiques negatives i tampoc pot dir-se que sigui inassequible per a un lector mitjà, ben al contrari, i, no obstant això, no ha aconseguit estar a dalt de tot de les llistes de vendes per les quals molta gent *mataria*. Potser és el gènere en el que prefereix moure's, el conte, amb poc ganxo entre els lectors, potser el seu gust per la privacitat i el silenci, o també hi ajuda el fet de què l'intimidi la televisió i la ràdio i no vegi la necessitat de donar entrevistes sinó és que estigui ficada en la promoció d'un llibre.

Anna Maria Dalí i Salvador

Antonia Rodrigo

L'autora recupera les converses mantingudes amb Anna Maria Dalí per reconstruir una part desconeguda de la vida del genial pintor. Rodrigo (Granada, 1935), biògrafa, assagista, historiadora, —*Mujeres para la historia. La España silenciada del siglo XX*— ens mostra en aquest volum les relacions familiars, els amics i mestres de Salvador Dalí, que permeten entendre millor la manera de ser de l'artista que de nen volia ser Napoleó. Anna Maria va morir el 16 de maig de 1989, cinc mesos després del traspàs del seu germà.

Editorial Base – 16,35 euros

En manos del diablo

Anne Marie Garat

La pista del vell quadern d'un soldat mort l'any 1913 és l'eix narratiu que segueix l'autora per a què la seva protagonista, una jove idealista i decidida, mostri al lector la història d'una Europa que avança entre les dues grans guerres del segle XX per entrar a la modernitat, i tot això al llarg de 1.335 pàgines ambientades amb espionatge, assassinats i passions. Garat (Burdeos, 1946) és una sòlida i guardonada novel·lista amb una vintena d'obres publicades. És dedica a l'ensenyament del cinema i la fotografia en centres escolars.

Belacqua de Ediciones – 29 euros

Beethoven tenia algo de negro

Nadine Gordimer

Nou volum de relats de l'autora sud-africana on afronta temes habituals en la seva llarga carrera literària —*Un invitado de honor, La hija de Burger, La historia de mi hijo*—. El conte que dona títol al llibre narra la transformació de l'entorn familiar d'un home després de recuperar-se d'un tractament contra el càncer. El protagonista de Gordimer (Springs, 1923), Premi Nobel l'any 1991, s'enfronta a la supervivència i als problemes racials, encara que amb la peculiaritat de què, en aquest cas, és l'home blanc qui es reivindica com a negre.

Bruguera – 17 euros

I la veritat és que aquesta dona es prodiga poc, és d'escriure pausat i d'utilitzar la paperera com a arxiu definitiu d'idees que no la satisfan; diu que el seu únic compromís és intentar escriure una mica millor cada dia i aconseguir, títol a títol, que la seva literatura sigui cada vegada més agosarada, **“però una gosadia que el lector no hagi de patir, perquè el que cerco són tractaments cada vegada més complicats”**.

Aquestes atrevides trames han dut Fernández Cubas a embolcallar la seva obra, des del primer títol, en un ambient obscur, irreal, on es mouen personatges desdoblats, móns ignorats, enfrontant al lector a situacions que, malgrat tot, no semblen forçades, com si fos normal que l'ésser humà s'enfronti a la perversitat de la seva cara oculta. L'autora assegura que aquell és el seu món literari, el mateix que va crear en aquells primers quatre relats que es troben a *Mi hermana Elba*, escrits, assegura, **“sense intenció d'emular estils, sinó per treure a la llum situacions que m'inquietaven o m'interessaven”**. Recorda que aquell primer llibre va poder veure la llum sota apadrinament, encara que ells no ho sàpiguen, de Groucho Marx i Woody Allen, que acabaven de publicar amb èxit sengles llibres a Tusquets, on la seva editora, Beatriz de Moura, va aprofitat la bona conjuntura de l'empresa per arriscar-se amb una perfecta desconeguda l'obra de la qual li va encantar. Anys abans, un altre editor havia comentat a la novella escriptora que canviés els finals, perquè els seus contes eren molt rars i no s'entenien. Fernández Cubas insisteix en què el món obscur dels seus relats **“no és una fugida”**, sinó la seva mirada cap a l'ésser humà. **“Poso els meus personatges en situacions límit, però no intento denunciar comportaments, només aventures de l'ànima, perquè tots som dues coses, el que som i el que semblen”**. Creu que la literatura no té per què assumir la denúncia com a base fonamental, tasca que deixa per al periodisme, el bon periodisme, **“un mitjà més ràpid i incisiu”**.

L'excés d'oferta

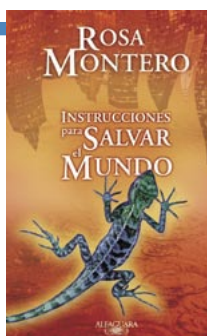
La revisió dels seus 20 relats, **“molt lleugera, només unificacions editorials, algun gir”** – ha retornat Fernández Cubas a una activitat

que va quedar bloquejada fa un any, després de la mort del seu marit, Carlos Trías. Diu que des d'aquell moment li costa fins i tot concentrar-se en la lectura i que només ara comencen a fluir idees que, potser, la portin davant del teclat d'un ordinador. No sap com marcarà aquella mort la seva literatura, encara que diu que Carlos va ser el seu primer lector, **“el meu gran lector”**, i a l'espera de què el temps alleugi absències, es complau amb el futur retrobament amb els seus lectors, aquells que no han tingut l'ocasió de llegir tota la seva obra, perquè, afegeix, **“no és freqüent que la gent vagi a les llibreries a la recerca d'un autor determinat, compra el que veu, i la vida d'un llibre és molt curta; hem passat d'una època en la que tothom llegíem el mateix a una allau de títols que confonen al lector”**. Traduïda a uns 10 idiomes, Fernández Cubas no sap si *Todos los cuentos* suposarà la seva nova presentació en societat, i encara que tampoc sembla importar-li massa, no dubte a afegir que, encara que no és insensible als elogis que pugui rebre la seva obra, és incapaç d'escriure **“sobre catedrals o túniques perdudes per aconseguir que la meua obra es converteixi en best-seller”**. Recorda amb estima un congrés a Neuchâtel, Suïssa, on es va analitzar la seva trajectòria, diu que té la sensació de què li falta el reconeixement dels seus i conclou, amb aquest humor càustic que sovint es troba a la seva obra que, potser, encara no és el seu moment, i que ho prefereix així perquè **“a alguns els hi arriba post-mortem”**. ■

Fernández Cubas es defineix, en condicions normals, com una gran i desordenada lectora, amb preferències per textos on prevalgui la **“concisió sobre l'extensió i la senzillesa sobre la simplicitat”**. Prefereix els llibres que la sorprenguin i a l'hora d'elegir títol no té preferències per novel·les que coincideixin amb el seu món literari. Li costa recomanar un llibre o un autor, perquè diu tenir una llarga llista de preferències i no vol molestar ningú, però sí que accepta citar els títols que té sobre la tauleta de nit o a la saleta d'estar: *Inquietud en el paraíso*, d'Óscar Esquivias i *Los peces de la amargura*, de Fernando Aramburu.

Instrucciones para salvar el mundo

Rosa Montero

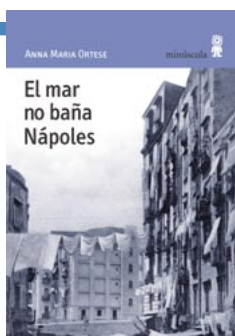

L'escriptora presenta aquesta novel·la com una faula del caòtic món actual, i per això elegeix personatges supervivents de batalles personals –un taxista vidu, un metge desentencantat, una prostituta africana i una científica frustrada– on les seves vides s'entrecreu per fer el retrat, amb certes dosis d'humor, d'una societat marcada per la incomunicació i la soledat. Montero (Madrid, 1951) –*La función delta*, *La loca de la casa*, *Historia del rey Transparente*–, és Premi Nacional de Periodisme i té la seva obra traduïda a una vintena d'idiomes.

Alfaguara – 19,50 euros

El mar no baña Nápoles

Anna Maria Ortese

Als 10 anys de la mort de l'autora, s'edita per primera vegada en castellà aquest interessant i oportú llibre amb cinc relats sobre Nàpols que en el moment de la seva publicació a Itàlia, l'any 1953, va ser durament condemnat pel seu contingut crític. Ortese (Roma, 1914) és una de les grans autores del segle XX i la seva obra, en ocasions propera a la crònica periodística, es manté vivent. A Espanya s'han publicat part dels seus títols –*Entre vela y sueño*, *El colorín afligido*, *El puerto de Toledo*–, encara que són de difícil localització.

Editorial Minúscula – 16 euros

La nena dels nou dits / La niña de los nueve dedos

Laia Fàbregas

Peculiar recorregut d'aquesta primera novel·la de l'autora, que va acabar la seva carrera de Belles Arts als Països Baixos, on resideix. Fàbregas (Barcelona, 1973) va decidir un dia donar continuïtat a un breu relat escrit a la seva joventut i ho va fer en neerlandès. La novel·la es va publicar en aquesta llengua al gener passat i ja ha estat traduïda a mitja dotzena d'idiomes. L'obra té com a protagonista una dona amb la secreta afeció d'inventar-se vides i amb una infància que va estar marcada per l'oposició franquista de la seva família.

Columna / El Aleph - 17 euros

Rodoreda polièdrica

Per commemorar el centenari del naixement de Mercè Rodoreda (1908-2008), proposem algunes activitats que ens descobriran noves facetes de l'escriptora

FOTO: PILAR AYMERICH

Cicle Rodoreda, de l'humor i de l'amor

El cicle vol aprofundir en els aspectes menys coneguts de l'obra de Rodoreda, com l'humor i la ironia, que es plasmen a través de la seva obra literària primerenca i de bona part de la seva producció periodística. A més, convida a la tria d'un text per ser llegit en la tercera sessió, dedicada a l'obra *Mirall trencat*.

- Mercè Rodoreda i l'humor

L'estudiosa de la narrativa primerenca de Rodoreda, Roser Porta, s'encarregarà d'introduir aquesta part de l'obra menys coneguda de l'escriptora. En el transcurs de l'acte, les actrius Carme Sansa i Araceli Bruch llegiran fragments de les primeres novel·les de l'autora.

Dijous, 18 de setembre a les 19 hores

- El periodisme de Rodoreda, ironia i frescor

L'etapa en què Rodoreda es va dedicar al periodisme serà analitzada per Elvira Altés, autora de *Les periodistes en el temps de la República*, i reconegudes periodistes, com Elisenda Roca i Eva Piquer llegiran articles i entrevistes publicats per l'autora a la premsa de l'època.

Dijous, 25 de setembre a les 19 hores

- L'amor en l'obra de Rodoreda

A partir d'una enquesta entre les lectores de la llibreria Pròleg, s'ha escollit la novel·la *Mirall trencat*. L'escriptora i periodista Mercè Ibarz, autora de *Rodoreda: exili i desig*, introduirà l'acte explicant el moment vital i el context social i polític en que l'escriptora va escriure aquesta novel·la. Les assistents tindran l'oportunitat de llegir diversos fragments d'aquesta obra.

Dijous, 2 d'octubre a les 19 hores

El cicle és durà a terme a la Llibreria Pròleg, Dagueria, 13, que presentarà una ambientació que recrearà l'època, amb objectes i edicions dels llibres de Rodoreda.

Converses a Barcelona: Rodoreda i la guerra

Aquest cicle de conferències, coordinat per Maria Bohigas i Arnau Pons, té com a objectiu mirar d'entendre quina mena de tall -un tall que és en realitat un renaixement literari- provoca la guerra en l'obra de Mercè Rodoreda. Els cinc conferenciants del cicle- intel·lectuals catalans, cadascun dels quals aborda una faceta diferent de la producció literària de l'escriptora- han estat convidats a pensar com irromp, s'esmuny o s'inocula la guerra en els personatges i les formes creats per Mercè Rodoreda i impulsar una reflexió sobre la presència i el paper de la guerra en l'obra de Mercè Rodoreda.

Les conferències tindran lloc al Palau de la Virreina (La Rambla, 99, Barcelona) i estan organitzades per l'ajuntament de Barcelona dins de les activitats que s'ha organitzat per commemorar l'Any Rodoreda 1908-2008 (www.anyrodoreda.cat).

- **Quanta, quanta guerra... i la transició postfranquista**, a càrrec de l'escriptora Mercè Ibarz.

Dimarts 28 d'octubre, a les 19 hores

- **Món d'Ulisses: Mercè Rodoreda, la guerra i la poesia**, a càrrec de la poetessa i crítica literària Margalida Pons

Dijous 30 d'octubre, a les 19 hores

- **El reflex de la violència en temps de pau**, a càrrec de Francesc Parcerisas, poeta i traductor

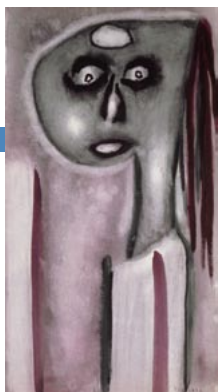
Dimarts 4 de novembre, a les 19 hores

- **La plaça del Diamant: esquivar la fascinació**, a càrrec de Sebastià Perelló, poeta i escriptor

Dijous 6 de novembre, a les 19 hores

- **La seqüència guerra-exili-retorn en l'obra de Mercè Rodoreda**, a càrrec de Ricard Torrents, assagista i traductor

Dimarts 11 de novembre, a les 19 hores

Mercè Rodoreda, en viu. Pintures i collages

La mostra presenta 35 obres del anys 50 realitzades per l'escriptora amb aquarel·les, aguades i collages.

És una obra extraordinària, de valors plàstics importants i notable personalitat, i és sobretot una cuina i un laboratori per a les novel·les que engega a partir de 1957, és a dir, de la Rodoreda de postguerra.

Comissària de l'exposició: Mercè Ibarz

Lloc: Entresòl de la Pedrera

Data: Del 15 desembre 2008 a finals de gener 2009

XVI Festa de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya

El 30 de setembre tindrà lloc al Foyer del Gran Teatre del Liceu a les 20 hores la festa d'aniversari de l'ADPC amb el lliurament dels premis, que enguany canvien de nom i tarannà. Són els premis de la Comunicació No Sexista, que s'atorgaran en diverses categories a les empreses i professionals que s'hagin destacat per la seva tasca a favor d'un tractament plural i no discriminatori en la seva tasca periodística. ■

Una imatge de la Festa 2007, amb les persones premiades, autoritats i membres de l'ADPC

Concert inaugural de la temporada de l'Orquestra Simfònica Julià Carbonell de les Terres de Lleida

Quartet per a la fi dels temps, d'Olivier Messiaen

Espectacle multidisciplinar amb Catherine Ordonneau, piano; Verónica Segovia, ballarina; Alfons Reverté, clarinet; Kai Gleusteen, violí i Herwig Coryn, violoncel. ■

Diumenge, 12 d'octubre, 19 hores a l'Auditori Enric Granados, plaça Mosen Cinto, s/n, Lleida

Festival Temporada Alta

Una seixentena d'espectacles, d'entre els quals destaquem els següents:

- **L'oratorio d'Aurelia**, de Victoria Thierrée Chaplin
Inspirat en la màgia del *music hall*, les *varietats* i el circ, conjurant el misteri teatral amb imatges delirants més pròpies dels somnis que de la realitat. Victoria Thierrée Chaplin dirigeix a la seva filla Aurèlia en aquesta obra de fantasia, barreja de dansa, música, acrobàcies, titelles, plena d'impactants jocs i trucs.

- **L'any del pensament màgic**, amb Marta Angelat
Adaptació teatral del relat autobiogràfic i homònim que l'escriptora nord-americana Joan Didion va escriure després d'haver perdut el seu marit i la seva filla en un període de dos anys. L'actriu Marta Angelat, una de les veus més personals i magnètiques del nostre país dona vida a Didion i emoció al sentiments més visceral.

- **La maternitat d'Elna**, amb dramaturgia de Pablo Ley.

Dir. Josep Galindo

Concebut com un conte per a adults a partir del llibre homònim d'Assumpta Montellà, incorpora música clàssica i cançons catalanes i franceses de diversos estils i la projecció d'imatges per parlar d'uns fets històrics que van tenir lloc al final de la Guerra Civil.

Petó Públic, dirigit per Rosa Maria Sardà

Uns fets que van commoure l'opinió pública fa un parell d'anys: la història de Sara Núñez, a qui Rogelio Rico va besar moments abans d'entrar a la nau de la fàbrica on ambdós treballaven i matar a tres persones a sang freda, són interpretats per Cristina Cervià, Isabel Rocatti i Meritxell Yanes sota la direcció de Sardà en una nova experiència professional.

A won woman show FOTO: SYLVIE COUZINIER

- **A won woman show**, amb Laura Herts

Espectacle de sala creat per la clown el 2002 i protagonitzat pel seu personatge, una dona petita, desmanegada i mig trastocada que salta per sobre dels espectadors i balla damunt de les cadires en una disbauxa plena d'energia però gairebé sense veu. ■

Lloc: Girona i Salt

Data: del 2 d'octubre al 7 de desembre 2008

Més informació: www.temporada-alta.cat

Exposició
25 anys de l'Associació de
Publicacions Periòdiques
En Català.

Al Palau Robert,
del 15 de juliol
al 24 de setembre
de 2008.

Passeig de Gràcia 107, Barcelona.

Patrocina

Collabora

Organitza

Blanca Ribas, els millors passos de ball de tot el món

Per **Silvia Majó**

A Blanca Ribas, tres vegades campiona del món de balls esportius i primera esportista no alemanya en rebre la Fulla de Llorer de Plata, màxima distinció esportiva, li falten les paraules quan se li pregunta pel moment que està vivint. Però només cal mirar-la als ulls, per saber quins són els sentiments que experimenta. La vida somriu a Blanca Ribas i, per això, ella també ho fa en tot moment. Després de ser tres vegades campiona del món de balls esportius, amb la seva parella Christoph Kies –representant a Alemanya–, sembla que poques són ja les metes que li queden per aconseguir en aquest esport. Tot i això, la dolça ambició que Ribas sempre ha modelat amb humilitat i sobretot, amb ganes de gaudir de la vida, fan que es plantegi revalidar de nou el títol mundial el proper mes de novembre al seu país adoptiu.

Quan coneixes a Ribas per primera vegada, el seu accent germànic enganya. Escoltant-la, pocs dirien que és una catalana nascuda a Barcelona i amb arrels a Sant Pol, on estiuja sempre que pot. Aquest any hi va anar només un parell de setmanes, ja que el Campionat del Món està molt a prop i calia entrenar dur. Els seus dies a Dresden, ciutat on resideix des dels 19 anys, es componen de llargues jornades d'entrenament –sis hores al dia, com a mínim–, ballet i gimnàs que compagina amb algunes classes de ball que imparteix “per completar la nòmina”. Aquesta rutina diària, es trenca sovint, per viatjar a Londres o desplaçar-se fins a Berlín, on es forma amb els millors entrenadors del món de balls esportius en actiu.

Amb 18 anys, Blanca Ribas va perdre la seva parella de “ball”, que va preferir dirigir el seu futur professional cap al ballet. La baixa va coincidir amb un any força complicat. Havia acabat la selectivitat, començava la carrera de fisioteràpia i els dies no tenien prou hores per poder entrenar i descansar. El seu plantejament era esperar uns mesos abans de buscar una nova parella. “Però no vaig poder. Em van trucar per anar a Berlín a fer una prova amb un molt bon ballari”, explica amb la brillantor habitual que apareix

en la seva mirada, quan parla de la primera trobada amb el seu company de ball i ara també, de vida. Aquella cita va marcar l'inici d'una gran carrera. “Quan em van proposar marxar a Alemanya, els vaig respondre «no em feu això!». No sabia parlar l'idioma, no volia deixar la família i no havia viatjat fora”. Però ho va fer, sobretot perquè els seus pares la van animar.

El primer hivern: 15 graus sota zero

No veia la recompensa “d'aquell sacrifici” enlloc més que en el fet de ballar al costat d'algú amb qui “connectava al cent per cent”. Però els guardons no es van fer esperar. El segon any de viure a Alemanya, Ribas i Kies es van proclamar campions nacionals de la modalitat de 10 balls –la més completa, que inclou balls llatins i estàndards. Una posició que han revalidat sis vegades consecutives. Gràcies a aquell primer guardó, va poder deixar de treballar en un restaurant espanyol, on havia après les primeres paraules del seu nou idioma. “El Govern alemany recolza econòmicament als esportistes de balls de saló que representen el país. A Espanya, no em podria guanyar la vida així”. Poc a poc però, aquesta situació podria millorar ja que el passat mes de juny va néixer la Federació Catalana de Balls Esportius i Blanca Ribas és ja considerada esportista d'elit del país.

Per a aquesta ballarina, els títols no són el més important: “Són una meta, perquè el que val la pena de debò, és el dia a dia”. Poder ballar sense parar, com havia somiat des que amb només quatre anys, va veure una ballarina immortalitzada en una gran marquesina en mig del carrer. El que llavors semblava el desig d'una nena, s'ha convertit en la realitat d'una gran dona. La millor ballarina del món actualment i la millor en la història espanyola dels balls esportius. No hi ha cap títol que s'hagi resistit a entrar en el seu palmarès, ni en el de Kies. Per això, el Govern d'Angela Merkel va condecorar-los amb la Fulla de Llorer de Plata, la màxima distinció esportiva del país. ■

El seu estudi és una cuina teatral de paraules que donen forma a les seves obres. I justament, el que més domina en l'àmbit de les feines domèstiques és la cuina que, segons ell, és el seu espai natural i de relax. Llicenciat en Filologia Romànica i Francesa per la UAB i membre fundador de l'Aula de Teatre d'aquesta Facultat, Sergi Belbel (1963) és professor de Dramatúrgia a l'Institut del Teatre des del 1988 i director del TNC des del 2006. Autor d'innombrables textos teatrals com *Carícies*, *Morir*, *Després de la pluja*, *Tàlem*, *Calidoscopis* i *fars d'avui*, la seva obra ha estat traduïda a l'alemany, l'anglès, al castellà, a l'eslovè, al francès, a l'italià i al rus.

Sergi Belbel,

director del Teatre Nacional de Catalunya

“ Això de netejar, no ho toco gaire ”

La seva mare va ensenyar-lo a ser un bon home de fer feines?

La mare era una típica mestressa de casa. No tenia feina a fora, però en tenia molta, a la llar, amb cinc fills, tres nois i dues noies. Nosaltres érem una típica família tradicional andalusa. La cuina era el seu centre neuràlgic. S'hi podia lluir, perquè si ens agradava, ella era protagonista.

Com l'ha influenciat això?

Jo ara, a casa, on més participo és a la cuina. És una feina domèstica que m'apassiona. Cuinar és el meu moment de relax del dia. A més, cada dia faig el sopar, tot i que aquest àpat no dona gaire per lluir-se, i sóc més pràctic que creatiu: sempre tinc cura de cuinar un menjar equilibrat.

Què me'n diu de la resta de tasques?

No se'ns va educar específicament. Sí que ajudava a parar la taula, anar a comprar les coses que faltaven a la mare, per cuinar. Ara bé, a escombrar o fer neteja, no tant.

Quan es va independitzar?

Als 18 anys me'n vaig anar a viure amb la meva germana. Allà va ser quan realment vaig prendre consciència de participar en les feines de casa. Hi vaig conviure fins als 25 anys, quan em vaig casar.

Tenien picabaralles per decidir qui feia què?

Sí, però no les recordo gens intenses. La convivència va ser molt bona. Vam viure un procés d'aprenentatge sobre la marxa. Cadascú feia la seva habitació i era un avantatge que el pis fos petit. Pactàvem molt bé la neteja dels espais comuns: lavabo, cuina i saló.

Sense veure-ho a casa seva, com va aprendre tan ràpid a assumir aquest rol?

Els temps estaven canviant. Franco havia mort i ja es començava a parlar de la participació de l'home en les feines de casa. El pensament *progre* hi anava lligat. A més, les dones es rebel·laven contra un passat que les relegava a casa. Era una època divertida, de canvis. A més, era una edat en què ja no ens controlaven. Per tant, una mica d'ordre ens anava bé. Passes de què algú et controla, a l'autocontrol.

I a partir dels 25, amb la dona... Com us coordina, a casa?

Tot està molt ben repartit. Hi ha temes que jo toco per inèrcia, sense planificar. I no en faig d'altres, com per exemple, res que estigui relacionat amb la roba: ni rentadora, ni assecadora, ni planxa.

Digui'm, però, algun punt conflictiu...

Justament, la rentadora. La meva dona sempre em diu: "Si no arribo a ser-hi, tota la roba bruta quedaria acumulada".

Com porta el tema de planxar?

Tenim la sort de poder disposar d'una noia que ajuda. Ens alleugereix molt la feina. Ara bé, quan m'he de planxar una camisa, perquè he de sortir i en aquell moment no en tinc cap a punt, doncs me la planxo sense cap problema.

Què me'n diu, dels fills?

La meva dona ho porta molt més, sincerament. M'ha de recordar coses com "si no fos per mi, el nen es quedaria sense ulleres". A ella no se li escapa ni una. Jo, en canvi, tinc més el paper d'urgències. Aleshores, ho deixo tot. És molt típic, però és així!

Els hi va posar bolquers?

Sí, el tema dels bolquers el portava molt bé! Quan els meus dos nens han estat bebès, m'hi he dedicat bastant. Era una època molt intensa: eren com un apèndix del meu cos, els sentia més a prop. A mida que han guanyat autonomia, la meva dedicació ha anat minvant. En canvi, la dedicació de la meva dona, no ha variat gens.

Com els fan participar, en les feines de casa?

Ara tenen 15 i 9 anys, i des de fa temps els intentem implicar en les tasques domèstiques, parant la taula o acompanyant-nos a comprar. De vegades, sí que és una lluita. Ara bé, ells veuen que quan jo arribo, encara no està el plat a taula.

Té prou temps per dedicar-los-hi?

Cada matí, porto al petit, a en Valeri, a l'escola. Amb l'Artur, ara que és més gran, m'agrada crear espais de *tu a tu*, buscar-hi complicitats. Per exemple, vam anar a veure junts la pel·li de terror *La Niebla*. És divertit anar trobant gustos comuns.

I de noies, en parlu?

Sí, també hi parlo de noies, quan es deixa. La meva dona i jo insistim molt en aquest tema, i sobretot volem que li quedi ben clar que no ha de fer comentaris masculistes. En aquest punt sí que som molt estrictes. Li parem ràpid els peus si veiem en ell una actitud sexista. D'altra banda, també li recordo que vagi amb compte amb citar-se amb gent a través del xat, tot i que, per sort, en aquest sentit, estic bastant tranquil.

Considera que pot conciliar bé vida familiar i laboral?

Sí. Sobretot, m'ha anat molt bé treballar fora de casa. Quan tenia l'estudi al pis, havia de prohibir al meu propi fill que hi entrés! Ara, tots els espais són de tots. Paradoxalment, de vacances, compagino molt bé escriure amb estar amb la família. A més, m'hi sento molt feliç. Engego l'ordinador quan tots dormen. I l'endemà, no he de matinar! ■

Text **Aurora Antón**

Fotografia **Pilar Aymerich**

Questionari domèstic:

Quant costa una barra de pa?

Depèn. N'hi ha que costen 1'25 €, com la baguet. Però el que m'agrada més costa 1'65 €, que és el rústic amb cereals.

Quan fa la compra?

Els dissabtes vaig al Mercat de la Concepció. La meua dona em diu que miri les ofertes, però jo prefereixo decidir segons la pinta dels productes. Jo hi vaig sempre i ella, esporàdicament m'hi acompanya i s'encarrega de les verdures. Jo, del pollastre i la xarcuteria.

Com sap, al mercat, si el peix és bo?

Mirant-lo bé. No filo prim. Miro l'aspecte global. I m'ajuda la peixatera, que em coneix molt.

Quin és el millor invent de neteja?

El rentaplats!

Estén la roba?

Poc, a l'estiu més. Reconec que això ho fa més la meua dona.

Planxa?

No. Puntualment. De mitjana, una camisa al mes.

Quan fa el llit?

Els caps de setmana. I el faig fatal! Quan el fem junts, queda esplèndid. Però quan el faig sol, se'm descomposa, tot i que l'aparença externa pugui quedar impecable.

El millor plat que sap cuinar?

Gaspatxo. Tothom diu que el faig molt bo. També els arrossos. En faig de tots els tipus, paelles de tota mena.

Com neteja els mobles?

Això de netejar, no ho toco gaire.

Un secret domèstic...

No suportó anar a dormir amb la cuina bruta. Per aquest motiu, la netejo cada dia.

Quina nota es posara com a home de fer feines?

En general, un 5, perquè jugo amb trampa: tinc ajuda. Ara bé, a la cuina, em posaria un 8,5!

Grada f. Seient col·lectiu que fa com un esglaó.
Espai participatiu lliure de violència.